

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra geografie

Eliška KMOCHOVÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**VYUŽITÍ PŘÍRODNÍCH A HISTORICKÝCH ZAJÍMAVOSTÍ
ČESKOKRUMLOVSKA VE VÝUCE NA 1. STUPNI ZŠ**

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Stanislav Kraft

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Smíně dne 30.4.2011

.....
Eliška Kmochová

ANOTACE

Název diplomové práce: Využití přírodních a historických zajímavostí Českokrumlovska ve výuce na 1.stupni ZŠ

Klíčová slova: město Český Krumlov a okolí, výuka vlastivědy, tvorba didaktických materiálů, místní region

Pracoviště: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Katedra geografie

Autorka: Eliška Kmochová

Studijní obor: Učitelství pro 1.stupeň ZŠ

Vedoucí diplomové práce: RNDr.Stanislav Kraft

Tématem diplomové práce je Využití přírodních a historických zajímavostí Českokrumlovska ve výuce na 1.stupni ZŠ. Diplomová práce vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, a to ze vzdělávací oblasti „Člověk a jeho svět“, z tématických okruhů „Místo, kde žijeme“ a „Lidé a čas“. Teoretickou část práce tvoří vymezení území okresu Český Krumlov, jeho fyzicko – geografická a socio – ekonomická charakteristika, historický vývoj území a některé vlastivědné zajímavosti nacházející se na řešeném území. První polovina praktické části se opírá o získané vědomosti z předchozích částí, shrnuje všeobecné informace přizpůsobené pro využití ve výuce na 1.stupni ZŠ týkající se Českokrumlovska do učebních a pracovních listů. Další polovinu praktické části tvoří návrhy projektů pro využití na 1.stupni ZŠ. Součástí práce je analýza didaktických koncepcí, která byla provedena formou dotazování na několika základních školách na Českokrumlovsku.

ANNOTATION

Name of diploma thesis: The use of natural and historical attractions of Cesky Krumlov and its surroundings in teaching at primary school

Key words: Cesky Krumlov and its surroundings, geography teaching, creation of didactic material, local region

Department: University of South Bohemia in České Budějovice, Pedagogical faculty, Department of geography

Author: Eliška Kmochová

Course: Teaching for the primary school

Tutor of diploma thesis: RNDr. Stanislav Kraft

This thesis examines The use of natural and historical attractions of Cesky Krumlov and its surroundings in teaching at primary school. It is based on the Framework Education Programme for Basic Education - Humans and Their World - The Place Where We Live and People and Time. Theoretical part surveys the Cesky Krumlov area – location, characterization, economic and social system, historical development and landscape singularity. The first half of the practical part takes advantage from the previous chapters and it summarises general information which had been readjusted for use in the classes. The other half forms the certain projects for lessons. The important part of this thesis is survey, which was done at several primary schools in Cesky Krumlov area, and the analysis of the didactical conceptions.

Poděkování

Děkuji panu RNDr. Stanislavu Kraftovi za odbornou pomoc a vedení při vypracování této diplomové práce.

OBSAH:

1. ÚVOD A CÍLE PRÁCE	8
2. ROZBOR LITERATURY	
2.1. Literatura o fyzicko – geografických složkách řešeného území	10
2.2. Literatura o historii a socio – geografických složkách řešeného území	10
2.3. Literatura o vlastivědných zajímavostech řešeného území	11
2.4. Kurikulární dokumenty, učebnice, metodické příručky, kartografický materiál a odborná literatura pro výuku vlastivědy	12
3. METODIKA ZPRACOVÁNÍ	15
4. ANALÝZA DIDAKTICKÝCH KONCEPCÍ	17
5. VLASTIVĚDNÁ CHARAKTERISTIKA ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ	
5.1. Vymezení a poloha	19
5.2. Fyzicko – geografická charakteristika	
5.2.1. Geologie a geomorfologie	21
5.2.2. Hydrologie	22
5.2.3. Klima	23
5.2.4. Flóra	23
5.2.5. Fauna	24
5.2.6. Ochrana přírody a krajiny	25
5.2.6.1. Národní přírodní rezervace a přírodní rezervace na řešeném území	26
5.3. Socio – ekonomická charakteristika	
5.3.1. Obyvatelstvo a sídla	32
5.3.2. Hospodářství	36
5.3.3. Doprava	38
5.3.4. Kultura a občanské zabezpečení	38

5.4. Historický vývoj řešeného území	
5.4.1. Českokrumlovsko do 12. století	40
5.4.2. Panovnické rody na Krumlově	41
5.4.3. Českokrumlovsko od 19. století dosud	44
6. ZAJÍMAVOSTI ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ	
6.1. Přírodní a historické zajímavosti v Českém Krumlově	45
6.2. Přírodní a historické zajímavosti v okolí	51
7. DIDAKTICKÉ ZPRACOVÁNÍ TÉMATU PŘÍRODNÍ A HISTORICKÉ ZAJÍMAVOSTI ČESKOKRUMLOVSKA VE VÝUCE NA 1.STUPNI ZŠ	
7.1. Učební listy	57
7.2. Pracovní listy	79
7.3. Projekty	
7.3.1. Projekt „Vyšenské kopce“	95
7.3.2. Projekt „Naše město Český Krumlov“	98
7.3.3. Projekt „Cestovní kancelář Krumloš“	101
8. ZÁVĚR	103
9. SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ	104

1. ÚVOD A CÍLE PRÁCE

Město Český Krumlov je označováno jako „Perla jižních Čech“. Ve vesničce vzdálené od tohoto města pouhé 2 km žiji od narození a to je také jeden z důvodů, proč jsem se rozhodla o zajímavostech tohoto města a jeho okolí psát. Čím více poznávám jiné kouty České republiky, tím radši se vracím zpět do tohoto malebného místa. Ne nadarmo jsou jižní Čechy a s nimi také Českokrumlovsko jedním z nejčastějších cílů turistů, kteří přijíždějí do Čech z celého světa. Českokrumlovsko je unikátní hned z několika důvodů. Nalezneme zde na každém kroku architektonické skvosty, které stojí za pohled. Ve většině měst i obcí se zachovalo velké množství historických staveb, které zůstaly ušetřeny a nemusely ustoupit průmyslovému rozmachu. Toto všechno je obklopeno nádhernými lesy, které jsou předhůřím Národního parku Šumava. I samotné město Český Krumlov je obklopeno zelení a do přírody je odtud pár kroků.

Jakožto obyvatelka tohoto nádherného kraje jsem si dlouho neuvědomovala, v jak pěkném prostředí žiji, okolo jakých historických památek denně procházím. Teprve když jsem se chtěla pochlubit svým rodným městem svým přátelům, zjistila jsem, kolik zajímavostí a přírodních a historických krás tento region nabízí. Proto jsem si pro svou diplomovou práci zvolila téma „Využití přírodních a historických zajímavostí Českokrumlovska ve výuce na 1.stupni ZŠ“.

Je faktem, že Českokrumlovsko je navštěvováno stovkami turistů, ale mnoho zdejších obyvatel si – stejně jako dříve já – neuvědomuje, co je to za dar obývat toto krásné prostředí. Jsem přesvědčená, že znalosti o svém regionu by měli mít především jeho obyvatelé. Vztah k vlastnímu bydlišti by měl být budován od nejútlejšího věku. K tomuto účelu by mohla posloužit i má diplomová práce.

Práce má dvě části – teoretickou a praktickou. V teoretické části popisují základní vlastivědné informace o městě Českém Krumlově a jeho okolí – vymezení a poloha okresu Český Krumlov, přírodní podmínky, hospodářské podmínky, historie tohoto regionu a zajímavosti této oblasti. Praktická část je zaměřena na konkrétní zpracování didaktického materiálu.

Cílem diplomové práce bylo vytvoření didaktického materiálu pro výuku vlastivědy na 1.stupni základní školy, a to v podobě učebních a pracovních listů a vlastivědných projektů. Téma práce vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro základní

vzdělávání, a to konkrétně ze vzdělávací oblasti „Člověk a jeho svět“, z tématického okruhu „Místo, kde žijeme“. Tento tématický okruh se přímo nabízí ke zpracování alternativního didaktického materiálu ke stávajícím učebnicím. O zajímavostech a historii města existuje v současné době velké množství publikací v podobě turistických brožur, průvodců, beletrie, fotografického materiálu a podobně. Po ústním šetření v několika základních školách v Českém Krumlově i jeho okolí jsem zjistila, že didaktický materiál na toto téma chybí a proto bych byla velmi ráda, kdyby má diplomová práce byla pro pedagogickou praxi přínosem.

2. ROZBOR LITERATURY

2.1. Literatura o fyzicko-geografických složkách řešeného území

Biogeografické členění České republiky (Culek 1996) dělí Česko na několik bioregionů, mezi nimi i Českokrumlovský. Popisuje charakteristiky všech regionů z hlediska podnebí, půdy, reliéfu a bioty. (V ČR 90 bioregionů – 70 hercynská podprovincie, 4 polonská podprovincie, 11 západokarpatská podprovincie, 5 severopanonská podprovincie.) Rozloha bioregionů je od 100 do 2890 km².

Historický atlas měst České republiky – svazek č.11 Český Krumlov (AV ČR 2003) je soubor historických map, současných map a leteckých pohledů města. Vyobrazuje také fotografie některých vedut a pohlednic Českého Krumlova a fotografii keramického modelu města, který je k vidění v Městském muzeu. V úvodu je popis vývoje topografie středověkého města, obyvatelstva, hospodářství atp. Jednotlivé listy jsou ve formátu A3.

Fyzický zeměpis Jižních Čech (Chábera 1998) jsou skripta vydaná PF JU. Jedná se o přehled geologie, geomorfologie, horopisu a vodopisu Jihočeského kraje.

Geologické zajímavosti Jižních Čech (Chábera 1982) je publikace popisující oblasti, kde jsou k nalezení nerostné suroviny, horniny. Kde jsou jevy krasové, které zajímavosti způsobila činnost větru či tekoucí vody.

Archeologické nemovité památky v okrese Český Krumlov (Michálek, Zavřel 1996). Tato publikace obsahuje dvojjazyčný soupis pravěkých a středověkých nemovitých památek jako např. rýžoviště zlata, mohylová pohřebiště a vojenská opevnění, dále paragrafy týkající se archeologických výzkumů a nálezů, rejstřík lokalit a obrazovou přílohu.

2.2. Literatura o historii a socio-geografických složkách řešeného území

O historii této lokality je napsáno poměrně velké množství knih obsahujících i velice podrobné informace. Z knih, které jsem si vybrala já, jsou to: *Krásy jižních Čech - Krumlovsko* (Erhartovi, 1959) - tato kniha obsahuje velké množství černobílých fotografií zámku, jeho interiérů, exteriérů i okolí. Fotografie se zaměřují i na detaily různých architektonických prvků, které se ve městě nacházejí. Podobné publikace jsou *Krásy jižních Čech a Šumava* (Erhartovi 1973).

Baroko v Českém Krumlově (Bůžek a kol.1995) je kniha představující období baroka a panovníky na českokrumlovském panství v této době.

Rožmbekové - Životopisná encyklopedie panského rodu (Němec 2001) zachycuje život vladařů Domu rožmbekského, kteří panovali na Českém Krumlově celých 309 let.

Český Krumlov (Záloha 1972) a *Státní zámek Český Krumlov* (Záloha 1982) jsou knihy obsahující historii hradu a zámku v Českém Krumlově, popisují nejznámější architektonické a umělecké prvky nacházející se na Českokrumlovském hradě a zámku. Druhá publikace obsahuje i množství barevných fotografií interiérů zámku a zámecké zahrady.

Českokrumlovsko v době jagellonské 1470 - 1526 (Bůžek, Kubíková a kol. 1998) obsahuje výčet cechů, bratrstev a rodů, které vládly na různých panstvích v této době.

Českokrumlovsko 1620 - 1850 (Kubíková a kol. 2003) je katalogová kniha k výstavě. Nalezneme v ní výčet českokrumlovských měšťanů, živelné pohromy, které se v dané době odehrály a text o vládnoucím panském rodu – Eggenbercích.

Informace o socio – geografických složkách jsem čerpala z různých internetových stránek. Nejčastěji to byly webové stránky Českého statistického úřadu, kde jsem mohla najít velké množství aktualizovaných dat.

2.3. Literatura o vlastivědných zajímavostech řešeného území

Příroda a historie hory Kletě (Andreska a kol.2005) je příručka vydaná Chráněnou krajinnou oblastí Blanský les. Zabývá se zajímavostmi hory Kletě a jejího bezprostředního okolí.

Výlety za zajímavostmi Českokrumlovska (Podhola 2003) je publikace, která se vejde do každého batůžku. Obsahuje všechny obce okresu Český Krumlov a poměrně podrobné informace o nich.

Bílá Paní Perchta z Rožmberka (Smolík 1999) je beletrie o životě Perchty z Rožmberka a o tom, jak se stala Bílou Paní.

Měsíc ve dne - Povídky z jihu Čech (kolektiv autorů 2002) je kniha povídek týkajících se jihu Čech od kolektivu současných jihočeských autorů.

Šumavské pověsti, Českokrumlovské domy vyprávějí a Českokrumlovské tajemno (Braunová 1992, 2000, 2002) - knihy známé krumlovské spisovatelky zachycující tajemné

pověsti a báchorky tohoto krásného města a jeho okolí. Stejně tak kniha *Pověsti Českokrumlovska a Kaplicka* (Cířka 1969) vypráví pověsti týkající se této oblasti.

Český Krumlov - Alternativní průvodce městem z doby Rožmberků (Nešpor) je - jak patrně z názvu - průvodce po různých domech a uličkách nacházejících se v Českém Krumlově. Text je doplněn kresbami Zuzany Honcové. Mezi průvodce mohou zařadit i *Český Krumlov – historická část města, hrad a zámek* (Flašková 2002), *Český Krumlov – kouzelné město uprostřed Evropy* (Pavelec 2001).

Poklady minulosti (Neubert, Royt 1990) – obrazová kniha s textem k zámkům, památkám a sakrálním památkám Čech a Slovenska. Z naší oblasti je zde zachycena Zlatá Koruna a Český Krumlov.

Jižní Čechy (Kuthan 1974) – údaje v této knize rozdělil autor podle toho, kde se stavba nachází ve vztahu k řece Vltavě – podél Vltavy, na východ od Vltavy a Jihozápadní Čechy. Na konci nalezneme abecedně seřazené turistické zajímavosti s krátkým textem.

Album starých pohlednic (Karpaš 2001) obsahuje nádherné ukázky černobílých i barevných pohlednic z let dávno minulých, které zobrazují četná zákoutí Českého Krumlova i jeho okolí.

Příběh Maškarního sálu ze zámku v Českém Krumlově (Tůma 2007) je publikace plná barevných fotografií zobrazujících všechny detaily maleb Josefa Lederera v Maškarním sále.

2.4. Kurikulární dokumenty, učebnice, metodické příručky, kartografický materiál a odborná literatura pro výuku vlastivědy

Bílá kniha je Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, který vznikl na základě usnesení vlády České republiky č.277 ze dne 7.dubna 1999, která v něm, v návaznosti na programové prohlášení z července 1998, schválila hlavní cíle vzdělávací politiky. Přijaté cíle se staly východiskem „Koncepce vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v České republice“ zveřejněné Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy dne 13.května 1999. *Rámcový vzdělávací program* vymezuje závazné rámce vzdělávání pro jednotlivé etapy vzdělávání – předškolní, základní, střední. RVP je pro všechny školy závazný. Školní úroveň představují jednotlivé *Školní vzdělávací programy* (ŠVP), podle kterých se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách.

Pro školy, které tak neučinily dříve, se stal RVP závazný od školního roku 2007/2008, kdy

se podle jednotlivých Školních vzdělávacích programů pro základní vzdělávání (ŠVP ZV) začalo vyučovat v 1. a 6. postupných ročnících.

Vzdělávací oblast RVP do níž směřuji tuto práci se nazývá **Člověk a jeho svět**. Je koncipována pouze pro 1. stupeň ZŠ a rozděluje se do pěti tematických okruhů: „Místo, kde žijeme“, „Lidé kolem nás“, „Lidé a čas“, „Rozmanitost přírody“ a „Člověk a jeho zdraví“. V této práci se budu zabývat oblastí „**Lidé a čas**“ a „**Místo, kde žijeme**“:

„Lidé a čas“ je oblast, v níž se žáci učí orientovat v dějích a v čase. Poznávají, jak a proč se čas měří, jak události postupují v čase a utvářejí historii věcí a dějů. Učí se poznávat, jak se život a věci vyvíjejí a jakým změnám podléhají v čase. V tematickém okruhu se vychází od neznámějších událostí v rodině, obci a regionu a postupuje se k nejdůležitějším okamžikům v historii naší země. Podstatou tematického okruhu je vyvolat u žáků zájem o minulost, o kulturní bohatství regionu i celé země. Proto je důležité, aby žáci mohli samostatně vyhledávat, získávat a zkoumat informace z dostupných zdrojů, především pak od členů své rodiny i od lidí v nejbližším okolí, aby mohli společně navštěvovat památky, sbírky regionálních i specializovaných muzeí, veřejnou knihovnu atd.

„Místo, kde žijeme“ je oblast, kde se žáci učí na základě poznávání nejbližšího okolí, vztahů a souvislostí v něm chápat organizaci života v rodině, ve škole, v obci, ve společnosti. Učí se do tohoto každodenního života vstupovat s vlastní aktivitou a představami, hledat nové i zajímavé věci a bezpečně se v tomto světě pohybovat. Důraz je kladen na dopravní výchovu, praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků. Různé činnosti a úkoly by měly přirozeným způsobem probudit v žácích kladný vztah k místu jejich bydliště, postupně rozvíjet jejich národní cítění a vztah k naší zemi.

Jako zdroj z okruhu učebnic jsem použila učebnice prvouky a vlastivědy z různých nakladatelství. Většina z nich byla napsána ještě před vznikem RVP. Uvedu zde jen některé z těchto publikací:

Vlastivěda – Obrazy ze starších českých dějin (Harna 1996) a **Vlastivěda – Obrazy z novějších českých dějin** (Čapka 1996) jsou velmi pěkně ztvárněné učebnice pro 1. stupeň základní školy.

Soubor učebnic **prvouky** od Jiřího Chalupského (2000 - 2004) patří k učebnicím sepsaným po vzniku RVP. Tyto učebnice jsou pojaty moderně – obsahují moderně pojaté ilustrace a

učební text je v souladu s výchovou k ekologickému a nerasistickému chování. Vzhledem k průvodcům učebnicí – dívce Klárce a chlapci Matějovi – je pamatováno i na rovnoprávnost mezi muži a ženami.

Prvouka pro 1. ročník základních a obecných škol Cestička do školy I a II (Rezutková 2003) je již 7.upravené vydání tohoto klasického typu prvouky, ze které jsem se učila na ZŠ i já. Tato učebnice plní i funkci pracovního sešitu. Obsahuje krásné klasické ilustrace Vlasty Švejdové. Pokračováním těchto učebnic je ***Prvouka pro 2.ročník ZŠ Svět okolo nás I a II*** (Rezutková 2004) s ilustracemi Marie Tiché.

Autorský kolektiv okolo Petra Chalupského má také na svědomí klasické učebnice nakladatelství Alter s názvy ***Vlastivěda pro 4.-5.ročník – Putování po Evropě*** (Chalupský 1996), ***Vlastivěda pro 4.-5.ročník – Naše vlast*** (Chalupský a kol.1996) a ***Vlastivěda pro 5.ročník – Putování po České republice***. Tyto učebnice jsou úvodem do zeměpisných znalostí, které se děti na 1. stupni učí.

Vlastivěda 4 pro 4.ročník (Augusta, Honzák 1994) a ***Pracovní sešit k vlastivědě pro 4.ročník*** (Augusta, Honzák, Nídlová 1994) – tato učebnice s pracovním sešitem se rozdělují do několika kapitol: Naše vlast, Obrazy z českých dějin, Život na zemi a Člověk a jeho životní prostředí. V knihách si děti opakují a především prohlubují znalosti, které se naučily již v předešlých ročnících. Naučí se základní znalosti a rozeznávání osobností českých dějin jako je Jan Hus, Jan Ámos Komenský či Josef II. a Marie Terezie.

Mezi velmi hezky ztvárněné učebnice vytvořené dle RVP patří ***Moje vlast je v Evropě*** (Mandelová 2008) a ***Vlastivěda 4 – Poznáváme naši vlast*** (Štiková, Tabarková 2003). Tyto učebnice probírají tematiku naší obce, kraje, země i světadílu. Lze z nich čerpat inspiraci při zpracovávání tématu místního regionu na ZŠ.

3. METODIKA ZPRACOVÁNÍ

Důležitým bodem při vypracovávání mé diplomové práce bylo zjištění informací jak se vlastivědné téma, týkající se Českokrumlovska jako místa, kde žijeme, vyučuje na základních školách v tomto okrese. Oslovila jsem proto několik základních škol v Českém Krumlově a jednu základní školu v bezprostředním okolí. Na základě získaných informací jsem se rozhodla svou práci i přes její původní téma rozšířit, a zařadit do učebních a pracovních listů mimo přírodních a historických zajímavostí i všeobecné informace, které považuji pro výuku na 1.stupni v Českokrumlovských školách za nezbytné.

Dalším bodem v psaní mé diplomové práce bylo získání zdrojů informací pro teoretickou část práce a pro tvorbu učebních a pracovních listů. Část informací jsem získala z knih a další část z internetu. Zdrojem literatury pro mne byla Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích a Městská knihovna v Českém Krumlově. Učebnice pro výuku prvouky a vlastivědy na 1.stupni základní školy jsem si prostudovávala v Akademické knihovně Jihočeské univerzity. Nezanedbatelným zdrojem literatury pro mne také byla naše domácí knihovna. V teoretické části jsem shromáždila a postupně utříďovala informace týkající se celého okresu Český Krumlov. Fyzicko-geografické informace jsem získávala především z průvodců, příruček a publikací zaměřených na fyzicko-geografickou složku. Odpověď na otázky socio-ekonomické mi poskytl ve větší míře internet. Vědomosti o historii řešeného území jsem čerpala jak z internetu, tak z knih a encyklopedií zabývajících se historickým vývojem především samotného Českého Krumlova. Důležitým zdrojem informací byl Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, a to především vzdělávací oblast „Člověk a jeho svět“. Z této vzdělávací oblasti a z aktuálních učebnic prvouky a vlastivědy jsem čerpala informace při tvorbě projektů a souboru učebních a pracovních listů.

Praktickou část mé diplomové práce jsem pojala jako tvorbu pomůcky pro výuku prvouky a vlastivědy na 1. stupni základních škol v okrese Český Krumlov. Jedná se o soubor učebních a pracovních listů, které se zabývají fyzicko-geografickou, socio-ekonomickou i historickou stránkou regionu Český Krumlov. Učební listy mohou být použity buď jako slidy pro prezentaci či promítání, anebo mohou být vytisknuty a svázaný jako učebnice.

Učební látku jsem záměrně nezařazovala do určitých ročníků, a nechala tak volbu v jakém ročníku kterou látku zařadit, na učiteli. Dále jsou do praktické části diplomové práce zařazeny tři projekty různých podob. Základem všech projektů je práce v terénu, kde žáci získávají informace, které posléze zpracovávají ve školních lavicích.

4. ANALÝZA DIDAKTICKÝCH KONCEPCÍ VÝUKY PŘÍRODNÍCH A HISTORICKÝCH ZAJÍMAVOSTÍ MÍSTNÍHO REGIONU

Prvotním krokem před započítím tvorby praktické části mé diplomové práce bylo zjištění, jak se téma „Místo, kde žijeme“ vyučuje na zdejších základních školách. Pro tento výzkum jsem zvolila formu ústního šetření a rozhovoru s vybranými paní učitelkami vyučujícími na 1.stupni ZŠ. Výsledky tohoto šetření jsem shrnula do tabulky níže.

Rozhodla jsem se oslovit základní školu, kterou jsem navštěvovala já sama, poté další dvě základní školy nacházející se v Českém Krumlově a nakonec základní školu vesnickou.

Pro zjištění informací o principech vyučování tématu místního regionu jsem oslovila čtyři základní školy regionu Českokrumlovsko. Tři Českokrumlovské školy: ZŠ Za Nádražím, ZŠ Plešivec, ZŠ Linecká a ZŠ ve Křemži.

Ve školách jsem se paní učitelek ptala na šest věcí. První z nich byla časová dotace, která je vymezena pro téma místního regionu. Ve všech základních školách se tomuto tématu věnují libovolně dlouhé časové období, které závisí pouze na pedagogovi. Na třech základních školách toto téma probírají přibližně týden v jednom školním roce, většinou napříč různými předměty, nejčastěji je to ale vlastivěda. V ZŠ Plešivec probírají toto téma mnohem delší dobu, a to půl roku. Paní učitelka, s níž jsem vedla rozhovor, téma místního regionu využívá v různých předmětech. Nevěnuje se tématu každou hodinu vlastivědy, nýbrž dle potřeby.

Další otázku, kterou jsem kladla, byl ročník v němž se nejčastěji tématu místního regionu věnují. V ZŠ Za Nádražím a v ZŠ Křemže toto téma probírají výhradně jen v určitém ročníku. Narozdíl od toho ZŠ Linecká probírá místní region ve 2. a 3.ročníku a ZŠ Plešivec se mu dokonce věnuje po celou dobu prvostupňové školní docházky.

Ve dvou školách v rámci vlastivědy chodí na exkurze do např.grafitového dolu, infocentra, či na radnici, ve zbývajících dvou školách nikoli. Práci v terénu uplatňují ve výuce také pouze dvě školy, ostatní se zabývají regionem pouze ze školních lavic.

Na třech základních školách nepoužívají při výuce žádné dané učební ani pracovní listy, ale každý pedagog téma pojme dle svého vlastního uvážení. Na ZŠ Plešivec je učebnice na toto vlastivědné téma právě ve tvorbě. Škola dostala na vytvoření učebnice dotaci z Evropské unie.

Co se týká projektového vyučování, použili ho dosud také pouze dvě základní školy. V ZŠ Za Nádražím byl realizován celoškolský projekt na téma „Domy na náměstí Svornosti“.

Každý ročník na škole měl za úkol zjistit co nejvíce informací o daném domě, který stojí na náměstí v Českém Krumlově. Žáci zjišťovali minulost a současnost domu a vymýšleli také jeho budoucnost. V ZŠ Plešivec realizovali díky ochotné pomoci rodičů projekt pro 1.třídou. Ročník se vypravil do běžných budov města jako např. Muzeum marionet, Městské divadlo, Muzeum řemesel či do jedné českokrumlovské restaurace. Ve všech institucích jim ale byl dovolen přístup i do míst, kam běžná noha návštěvníka nevzkročí.

Odpovědi na položené otázky jsem umístila do tabulky níže. Místo odpovědi „ano“ či „ne“ jsem použila zkratky „A“ a „N“.

Škola	Časová dotace	Ročník	Exkurze	Práce v terénu	Stálé učební či pracovní listy	Projekt
Za Nádražím	týden	3	N	A	N	A
Plešivec	½ roku	1.-5.	A	A	je ve tvorbě	A
Linecká	týden	2.,3	A	N	N	N
Kfemže	týden	5	N	N	N	N

Tab.1 Principy vyučování tématu místního regionu na vybraných školách Českokrumlovsko

5. VLASTIVĚDNÁ CHARAKTERISTIKA ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

5.1. Vymezení a poloha

Má diplomová práce se zabývá městem Český Krumlov a jeho okolím. Okres Český Krumlov se nachází v nejjižnějším cípu Jihočeského kraje a díky tomu je jeho jižní hranice státní hranicí s Rakouskem. Jihočeský kraj je jeden ze čtrnácti krajů v České republice, sousedí s Plzeňským, Středočeským, Jihomoravským krajem a s Vysočinou. Okres Český Krumlov je jedním ze sedmi jihočeských okresů, sousedí s okresem Prachatice a České Budějovice. Tento okres je třetím největším okresem v Jihočeském kraji. Český Krumlov je jedna ze sedmnácti jihočeských obcí s rozšířenou působností a je šestým největším městem v kraji.

V 46 obcích okresu žije celkem 61 635 obyvatel. Hustotu obyvatelstva má okres nejmenší nejen v Jihočeském kraji, ale i jednu z nejmenších v celé České republice.

V okrese je šest měst (Český Krumlov, Rožmberk nad Vltavou, Vyšší Brod, Horní Planá, Velešín a Kaplice), tři městyse (Křemže, Frymburk a Besednice) a jeden vojenský újezd (Boletice). Území se rozděluje do dvou správních obvodů – Český Krumlov a Kaplice.

Český Krumlov je od roku 1992 zapsán na seznamu světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO.

Několik statistických údajů okresu Český Krumlov:

Rozloha: 1615 km²

Hustota obyvatel na 1 km²: 38, 72

Počet obyvatel: 61 635

Počet obcí: 46

Průměrný počet obyvatel obce: 1 332

Průměrná rozloha obce: 3 511 ha

Velkoplošných chráněných území: 2

Maloplošných chráněných území: 59

Průměrná nadmořská výška: 692 m

Nejvýše položený bod: Smrčina 1332 m

Nejnižše položený bod: Vltava u obce Vrábče 420 m

(www.czso.cz, stav k 31.12.2009)

ADMINISTRATIVNÍ ROZDĚLENÍ OKRESU ČESKÝ KRUMLOV - STAV K 1.1.2008

Obr.1 (www.czso.cz)

5.2. Fyzicko – geografická charakteristika území

5.2.1. Geologie a geomorfologie

Spodní stavbu jihočeské oblasti tvoří krystalinikum šumavského a českého moldanubika¹. Oblastí popisovanou v této diplomové práci prochází jeden ze dvou jihočeských pruhů tzv. pararulový komplex pestré série. Pestrá série krumlovská tvoří asi 4 km široký pruh. Významnou horninou této oblasti jsou granulity, jehož tělesa tvoří masívy Blanského lesa. (Chábera 1998)

Dále je pestrá série zastoupena pararulami, kvarcity, kvarcitickými rulami, erlány, grafitickými horninami, mramory, amfibolity, amfibolickými rulami, granulity, eklogity, ortorulami. (www.ckrumlov.cz)

Geomorfologickými metodami lze zjišťovat morfologický vývoj jižních Čech zhruba od doby druhohor. K největším změnám došlo na přelomu pliocénu² a pleistocénu³. Výzdvihem a poklesem určitých částí oblasti došlo k výrazným morfostrukturním změnám, což podmínilo vznik nynějšího reliéfu. V dnešním reliéfu se zachovaly i tvary fosilní, vzniklé v minulých geologických dobách. (Chábera 1998)

Pro běžné stavební potřeby fungují dva lomy na úpatí Blanského lesa - Zrcadlová Huť nad Chvalšínami a Plešovice. Současně těženým ložiskem rašeliny je prostor mezi Světlíkem a Blatnou. Těžba krystalického vápence ve Vyšném u Českého Krumlova byla zrušena, nadále probíhá těžba u Bližné. (www.czso.cz)

Oblast Českého Krumlova je z hlediska geomorfologického členění reliéfu zařazena k provincii Česká Vysočina, subprovincii Šumavské, soustavě Šumavské hornatiny, podcelku Šumavské podhůří a okrsku Českokrumlovská vrchovina, která zabírá jihovýchodní část. Českokrumlovská vrchovina měří 519 km², dosahuje největší výšky 1 066 m, nejnižší místo je 477 m, střední nadmořská výška je 719,3 m. (Chábera 1998)

¹ moldanubikum = historicky užitý název pro oblast tvořenou převážně intenzivně metamorfovanými horninami s granitoidními masívy variského stáří. Je považováno za předprvohorní jednotku.

² pliocén = geologická epocha v období třetihor

³ pleistocén = starší oddělení čtvrtohor

Tato oblast je velmi členitá. Mezi další významné vrchovinné celky patří Prachatická vrchovina a oblast Blanského lesa, která již dosahuje horských poloh (vrchol Klet' 1 084 m). Dalšími morfologicky významnými vrchovinnými celky jsou ve střední části okresu Poluška, ve východní části Soběnovská vrchovina (zvaná Slepíčí hory). Nejvýše položeným místem okresu je Šumavská hora Smrčina (1 332 m), nejnižše položený bod je v místě, kde řeka Vltava opouští území okresu u obce Vrábče (420 m). Výškové rozpětí činí tedy více než 900 m. Průměrná nadmořská výška okresu je 692 m. (www.czso.cz)

5.2.2. Hydrologie

Oblastí prochází nejdelší řeka České republiky Vltava, která má délku 430 km a v Mělníku ústí do řeky Labe. Českokrumlovsko tudíž patří pod povodí Vltavy. Vltava pramení pod Černou horou (1315 m) u osady Bučina. Od pramene přes Kvildu až po soutok s Malou Vltavou v Borových Ladech se nazývá Černý potok, poté až do soutoku se Studenou Vltavou v Černém Kříži Teplá Vltava a odsud již Vltava. V oblasti Českokrumlovska pak vytváří meandry, které jsou pro tuto oblast typickým znakem. Nejvýznamnějším přítokem Vltavy v oblasti Českokrumlovska je Polečnice, jinými názvy též Chvalšinský či Kájovský potok. Vtéká do Vltavy v Českém Krumlově hlubokým skalnatým korytem. Celková délka Polečnice je 28,9 km. (Chábera 1998)

Ze stojatých vod se na řešeném území nachází Hornobranský rybník v Českém Krumlově. Svou nemalou částí však do Českokrumlovského okresu zasahuje i umělá vodní nádrž Lipno. Lipenská přehrada je první poválečné vodní dílo, které vytvořilo největší umělou vodní plochu v České republice. Byla vybudována na řece Vltavě v letech 1952 – 1959. V oblasti Lipna byly vybudovány dva přehradní stupně – Lipno I jako hlavní přehrada a Lipno II jako vyrovnávací nádrž pro vodu z horní přehrady. Jedná se o čtvrtý stupeň tzv. Vltavské kaskády. Hráz přehrady se nachází v obci Lipno nad Vltavou. (www.jiznicechy.org)

5.2.3. Klima

Okres Český Krumlov leží ve dvou klimatických oblastech – mírně teplé a chladné. Celkově se zde nachází 5 klimatických okrsků vyznačujících se mírnými rozdíly (MT 3,4,5,CH 6,7).

Průměrná roční teplota je 7,5 °C. Nejteplejším měsícem je červenec s průměrnou teplotou 17 °C a nejchladnější leden s průměrnou teplotou - 2,5 °C. Průměrný roční úhrn srážek je 644 mm.

Českokrumlovsko je typické mikroklimatickými odchylkami, ty jsou dány polohou na závětrné severovýchodní straně Šumavy a významnou roli hrají i poměrně blízké Alpy. (Andreska a kol.2005)

5.2.4. Flóra

Původní vegetační pokryv lesů v okolí Českého Krumlova tvořily bučiny a jen ve vrcholových partiích se nacházel smrk. Nyní je výskyt podmíněn lidským zásahem. Spatřit můžeme nejčastěji buk lesní, javor klen, jedli bělokorou a smrk ztepilý. Bylinné patro je poměrně bohaté, tvořené stínomilnými druhy jako např.kostrava lesní, bažanka vytrvalá, vraní oko čtyřlísté, mařinka vonná, všesuka nachová a řada kapradin. Jižní část masívu Kletě je porostlá převážně monokulturami smrku ztepilého, vtroušeny jsou buk či modřín, ojediněle jedle a javor klen. V nižších nadmořských výškách se uplatňuje borovice lesní. Lesní půda v okrese zaujímá přes 70 000 ha, což je 47 % z celkové plochy území.

Významná je vegetace podél potoků a vegetace luk, které jsou specifické. Podél toků je zastoupena olše lepkavá, jasan ztepilý, a bohaté populace kýchavice bílé či dřípatky horské.

Kromě běžných travin jako je kostrava červená, lipnice luční, či štět žlutavý je přítomna i řada nápadně kvetoucích druhů jako kopretina irkutská, kohoutek luční, zvonek rozkladitý, kokrhel menší či chráněný prstnatec májový. (Andreska a kol.2005)

5.2.5. Fauna

Oblast Podkletí se vyznačuje poměrně bohatou měkkýší faunou s některými pozoruhodnými druhy jako např. závornatka křížatá, slimáčník horský a skalnice kýlnatá. V bukových lesích se setkáme i s pestrým společenstvem hmyzu: roháček bukový, zobenec skvrnitý či motýl martináček bukový. Mimořádný význam mají na úpatí Kletě lesní mravenci rodu *Formica*, kteří patří mezi chráněné druhy.

Z obojživelníků a plazů můžeme na Českokrumlovsku spatřit ropuchu obecnou, čolka horského, ještěrku obecnou a vzácněji i zmiji obecnou, která je ale kriticky ohrožena.

Mezi nejhojnější ptáky zdejších lesů patří pěnkava obecná, sýkory, brhlík lesní či kos černý. Méně běžný je datel černý, sýc rousný, kulíšek nejmenší či čáp černý.

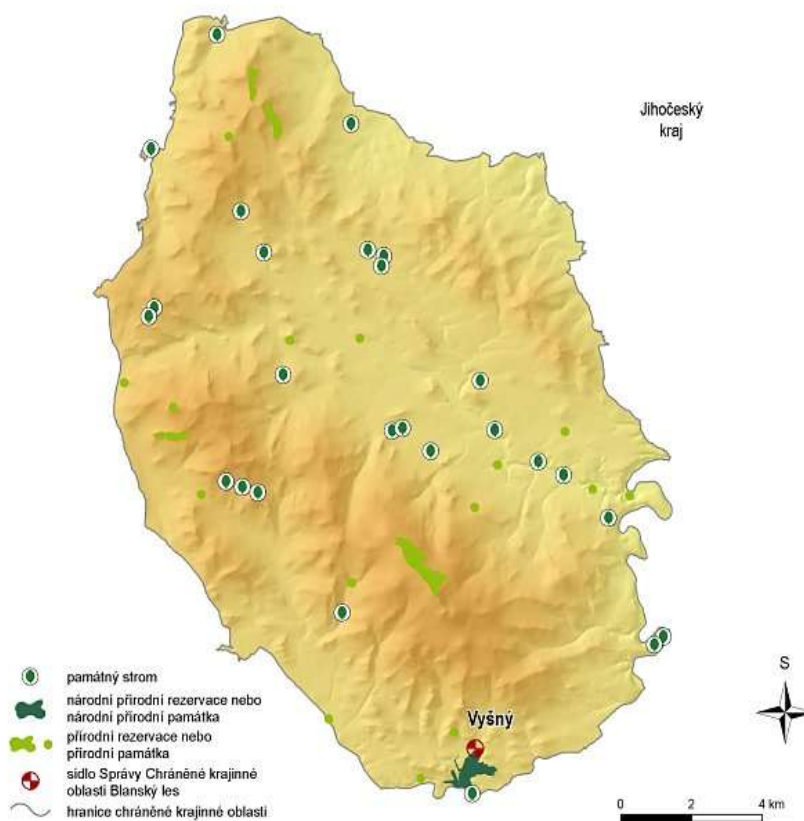
Ze savců se z vzácnějších druhů vyskytují rys ostrovid, jezevec lesní a jelen evropský. Běžněji srnec obecný, liška obecná, prase divoké, kuna lesní. (Andreska a kol. 2005)

5.2.6. Ochrana přírody a krajiny

Do části řešeného území zasahuje plocha Chráněné krajinné oblasti Blanský les. Tato CHKO byla zřízena v prosinci roku 1989 na ploše 212,35 km². Blanský les tvoří zalesněná vrchovina a hornatina. Nejnižším bodem v CHKO je Vltava u obce Vrábče (420 m n.m.), nejvyšším vrchol Klet' (1 083,2 m n.m.). Do Blanského lesa patří několik maloplošných chráněných území.

V okrese Český Krumlov se nachází 3 národní přírodní rezervace, 1 národní přírodní památka, 15 přírodních rezervací, 33 přírodních památek a 4 přírodní parky.

(www.ochranaprirody.cz)

Obr.2 (www.blanskyles.nature.cz)

5.2.6.1. Národní přírodní rezervace a přírodní rezervace na řešeném území

NPR Čertova stěna a Luč

Nadmořská výška: 600 – 933 m n.m.

Výměra: 132,6244 ha

Tato národní přírodní rezervace se skládá ze dvou částí. Čertova stěna byla jako chráněné území zřízena roku 1956 o výměře 10 ha, Luč byla vyhlášena už v roce 1933 na výměře 95 ha. Obě území byla sloučena roku 1992 jako NPR. V roce 2005 byla NPR rozšířena. Chráněné území se nachází po obou stranách toku řeky Vltavy na svazích jejího kaňonovitého údolí mezi Loučovicemi a Vyším Brodem.

Řečiště Vltavy je v tomto místě charakteristické množstvím balvanů s erozními projevy – vymleté „hrnce“. Plochy svahů jsou pokryty sutěmi periglaciálního⁴ původu. Ve vrcholových partiích se nacházejí mohutné skalní útvary jako např. mrazové sruby a skalní hradby. Nejznámějším skalním útvarem je vrcholová skalní hradba s mohutným balvanem zvaná *Ďáblova kazatelna*.

Valná většina obou svahů je tvořena kamenným mořem, tyto balvany jsou obrostlé pouze reliktními (zbytkovými) mechy a lišejníky. V okrajových částech roste suťový bor tvořený borovicí lesní a břízou bradavičnatou. Poblíž řeky je několik stanovišť s výskytem kriticky ohrožených rostlin – cídivky zimní, růže převislé a velmi vzácného lišejníku terčovky prstencové. Cenným fenoménem jsou společenstva hmyzu vázaného na specifické mikroklima zalesněných sutí.

Chráněným územím procházejí dvě turistické stezky, z nichž jedna vede až na vrchol skalní hradby Čertovy stěny. (www.wikipedia.org)

NPR Vyšenské kopce

Nadmořská výška: 500 – 608 m.n.m.

Vyhlášena: 6.8.1951

Výměra: 66,73 ha

Vyšenské kopce jsou jediná národní přírodní rezervace na území CHKO Blanský les. Nacházejí se bezprostředně u města Český Krumlov – cca 2 km severozápadně od centra.

⁴ periglaciální = vzniklý v blízkém okolí ledovce

Jedná se o jedno z přírodovědecky nejcennějších území Jihočeského kraje. Díky rozsáhlému vápencovému podkladu se na tomto místě zachovalo nemalé množství vzácných teplomilných druhů rostlin i drobných živočichů. Z rostlin mohu jmenovat černýš hajní, černohlávek velkokvětý či hořec křížatý. Z živočichů jsou to především teplomilní a suchomilní zástupci hmyzu a měkkýšů jako například otakárek fenyklový, zlatohlávek zlatý a zemoun skalní.

Vyšenské kopce jsou též vyhlášenou mykologickou lokalitou s výskytem přes 300 druhů hub. Výskyt pestrých společenstev je odkazem až do daleké doby bronzové, kdy na tomto území naši prapředkové chovali kozy a ovce.

V roce 1997 byla zbudována naučná stezka vedoucí územím národní přírodní rezervace. Má 15 zastavení a měří 2,5 km. Stezka začíná u sídla CHKO ve Vyšném u Českého Krumlova. (www.wikipedia.org)

PR Chrást'anský vrch

Nadmořská výška: 672 – 778 m n.m.

Vyhlášena: 9.12.2002

Výměra: 16,8713 ha

Chrást'anský vrch se nachází 2 km jihovýchodně od Horních Chrást'an v Blanském lese. V této oblasti jsou chráněny květnaté bučiny a suťové lesy charakteristické druhové skladby stromového, bylinného a mechového patra a vegetace narušovaných míst a stinných skal. Vyskytuje se zde ohrožený druh měsíčnice vytrvalá a společenstva ptáků starých smíšených lesních podrostů jako kulíšek nejmenší, sýc rousný či holub doupňák. (www.ochranaprirody.cz)

PR Jaronínská bučina

Nadmořská výška: 760 – 810 m n.m.

Vyhlášena: 24.10.1973

Výměra: 4,98 ha

Jaronínská bučina se nachází na severním svahu granolitového⁵ masivu 2,5 km od obce Jaronín v Blanském lese. Předmětem ochrany je zbytek starého podhorského smíšeného

⁵ granolit = regionálně vzniklá přeměněná hornina

lesa přirozeného složení. V nejvyšší části rezervace jsou lavicovitě rozvětralé skalní útvary a kamenná moře, která jsou tvořena světlou žulou. Nejstarší stromy zde dosahují stáří až 270 let a patří k nejstarším původním porostům v CHKO Blanský les. Ve stromovém patře převládají listnaté dřeviny jako například jilm horský. Bylinné patro je velice bohaté. Nalezneme zde četně zastoupenou faunu plžů – zemoun skalní, jehlovka hladká a další. (www.ochranaprirody.cz)

PR Vysoká Běta

Nadmořská výška: 640 – 792 m n.m.

Vyhlášena: 1.5.1989

Výměra: 23,93 ha

Vysoká Běta je součástí Blanského lesa, ale nachází se již v okrese České Budějovice 2 km od obce Lipanovice. V suťovém porostu se vyskytují plošné porosty měsíčnice vytrvalé. (www.ochranaprirody.cz)

PR Dobročkovské hadce⁶

Nadmořská výška: 620 – 670 m n.m.

Vyhlášena: 15.4.1992

Výměra: 16,1514 ha

Dobročkovské hadce se nacházejí poblíž obce Ktiš v okrese Prachatice. Toto území se rozděluje na dvě části: severní část a jižní část, která se nenachází na území CHKO. Předmětem ochrany jsou svahové louky s typickou suchomilnou a teplomilnou květenou – hořeček český, lilie zlatohlávek, vratička měsíční. Podél Křemžského potoka rostou četné olšiny a v jejich podrostech chráněný oměj pestrý. (www.ochranaprirody.cz)

⁶ hadec neboli serpentinit = druh přeměněné horniny skládající se mimo jiné z magnetitu a granátu

PR Malá skála

Nadmořská výška: 810 – 900 m n.m.

Vyhlášena: 1.11.1996

Výměra: 9,73 ha

Malá skála se nachází na západním svahu vrchu Bulového, 3,5 km od Brlohu v Blanském lese. Důvodem ochrany jsou horské bučiny, jejichž nejstarší podrosty dosahují stáří až 150 let. Nejčastějším druhem bylinného patra je kostřava lesní. Skalnaté výchozy obývají pavouci plachetnatky, kteří se specializují na tato stanoviště. (www.ochranaprirody.cz)

PR Ptačí stěna

Nadmořská výška: 740 – 870 m n.m.

Vyhlášena: 1.11.1996

Výměra: 25,71 ha

Ptačí stěna je součástí Blanského lesa a leží 4 km od Brlohu. Skladbu stromového patra tvoří podhorské a horské bučiny s významnou příměsí jilmu horského na balvanitém až suťovitém svahu. Z vzácných zástupců fauny zde byl zaznamenán výskyt rejska horského. (www.ochranaprirody.cz)

PR Bořinka

Nadmořská výška: 486 – 515 m n.m.

Vyhlášena: 15.11.1990

Výměra: 6,681 ha

Bořinka leží 1 km od Křemže v Blanském lese. Nachází se zde významné mineralogické naleziště. Trhliny v hadci vyplňuje magnezit, který se zde dříve těžil. Po těžbě zbyly drobné jeskyňky ve stráni. Odlišný geologický podklad působí na složení flóry. V hadcových půdách je vlivem zvětrávání vysoká koncentrace uhličitanu hořečnatého, který je pro většinu rostlin jedovatý. Jedinou původní odolnou dřevinou je borovice lesní. V bylinném patře to jsou typicky hadcové rostliny: kostřava, chrpa, mateřídouška a vzácně kriticky ohrožený hvozdík kartouzek hadcový. (www.ochranaprirody.cz)

PR Klet'

Nadmořská výška: 910 – 1054 m n.m.

Vyhlášena: 10.5.1956

Výměra: 74,86 ha

Přírodní rezervace Klet' je nejstarší rezervace na území Blanského lesa. V nejjihnější části PR pramení Chlumský potok, který odvodňuje severní svahy Kletě. Předmětem ochrany je podhorský smíšený les, převážně květnaté bučiny blízké se přirozeným porostům na granulitových svazích. Cílem je dosažení pralesovitého charakteru podrostů bez zasahování člověka. Dominantou dřevin je buk lesní, hojně se vyskytuje javor klen. Z bylinného patra to je metlička křivolaká, starček vejčitý, kyčelnice devítelistá či kapradiny kaprad' samec a papratka samičí. Typický je výskyt horských plžů a bohatá fauna pavouků. (www.ochranaprirody.cz)

PR Holubovské hadce

Nadmořská výška: 458 – 501 m n.m.

Vyhlášena: 1972

Výměra: 15,68 ha

Holubovské hadce se nacházejí mezi obcí Holubov a řekou Vltavou v Blanském lese. V rezervaci se nachází komplex hadcových borů a vegetace skalních štěrbin hadcových substrátů⁷. Na jižních svazích se vyskytují teplomilné druhy rostlin (bezkolenec, kostřava, chrpa), které na severních svazích chybějí. Na některých skalních výchozech nalezneme společenstva sinic. Jako v předchozích PR se i zde vykytuje množství vzácných plžů a střeplíků. Z obratlovců je zde hojně užovka hladká. (www.ochranaprirody.cz)

PR Dívčí Kámen

Nadmořská výška: 440 – 475 m n.m.

Vyhlášena: 11.7.1952

Výměra: 4,82 ha

Dívčí Kámen se nachází v Křemežské kotlině blízko Třisova při soutoku Křemžského

⁷ substrát = podklad, živná půda

potoka s Vltavou. Předmětem ochrany je reliktní bor a lišejníková vegetace na skalním hřbetu nad soutokem. Do rezervace patří i zřícenina hradu Dívčí Kámen. Rezervace je tvořena pestrou škálou společenstev. Na sklaním ostrohu převládají zakrslé formy borovice lesní a břízy pýřité. Na zalesněných svazích převažuje jedle bělokorá. Bylinné patro je druhově chudší. Na zřícenině se vyskutují teplomilnější rostliny jako tařice skalní a kostřava sivá. Na jižních svazích jsou zastoupeny hájové druhy: sasanka hajní, jaterník trojlaločný a další. Z fauny je v rezervaci prokázán výskyt chráněného brouka majky fialové či motýla nesytky. (www.ochranaprirody.cz)

5.3. Socio – ekonomická charakteristika území

5.3.1. Obyvatelstvo a sídla

V minulosti žilo v českých zemích mnohem méně obyvatel, než v dnešní době. Počty obyvatel se zvyšovaly osidlováním území, na kterých byly původně pouze rozlehlé pralesy či močály. Snižovaly se vlivem válečných konfliktů či zhoubných epidemií.

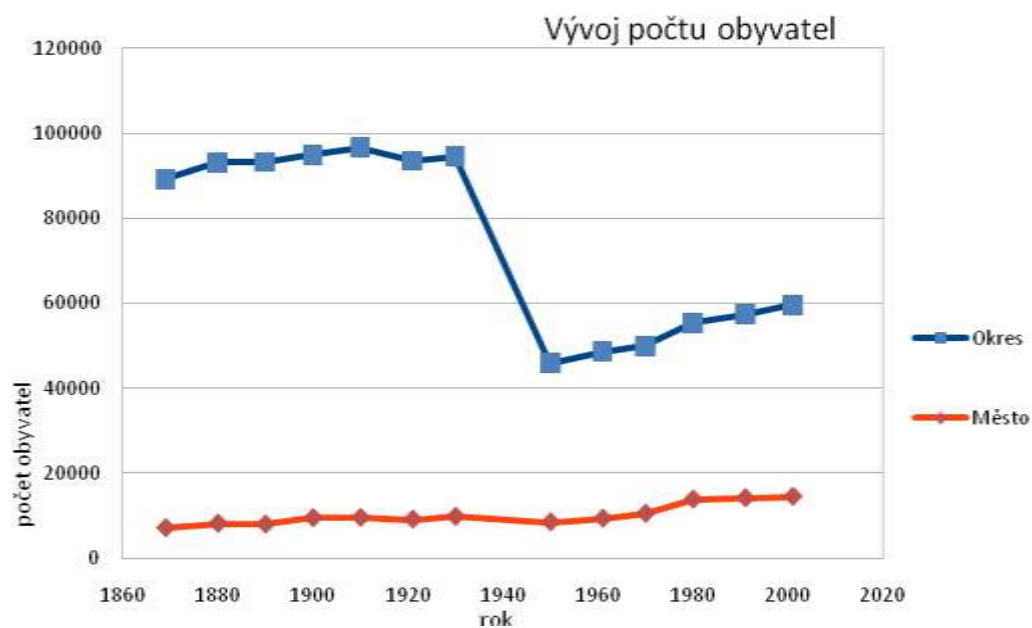
Na počátku 16. století žilo na všech velkostatech Rožmberků na 70 000 osob. Na celém území žilo dle odhadu asi 1,2 miliónů osob. V této době byl nejlidnatějším rožmberským městem Český Krumlov, kde v 331 domech žilo na 2 000 obyvatel. Zastoupení lidí starších 50 let bylo velmi mizivé. Délka života byla dříve mnohem kratší a také úmrtnost dětí byla vysoká.

První ucelený seznam českokrumlovské populace je z roku 1653 a je v něm zaevidováno celkem 2 010 osob. Pozvolný nárůst obyvatelstva v 18. a 19. století ovlivnil příchod venkovského obyvatelstva do města. Na počátku 20. století nárůst ovlivňoval průmyslový rozvoj města.

Mezi lety 1930 a 1950 – po 2. světové válce – byl zaznamenán rapidní pokles obyvatelstva patrný hlavně na počtu obyvatel celého okresu, a to především z důvodu odchodu německého obyvatelstva. Od roku 1950 je každoročně zaznamenán mírný vzestup počtu obyvatel jak v okrese, tak v městě Českém Krumlově. (www.ckrumlov.cz)

Rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Okres	89224	93175	93226	94977	96634	93555	94564	45907	48620	49940	55395	57388	59569
Město	7071	8106	7903	9412	9485	9078	9709	8441	9294	10430	13776	14108	14443

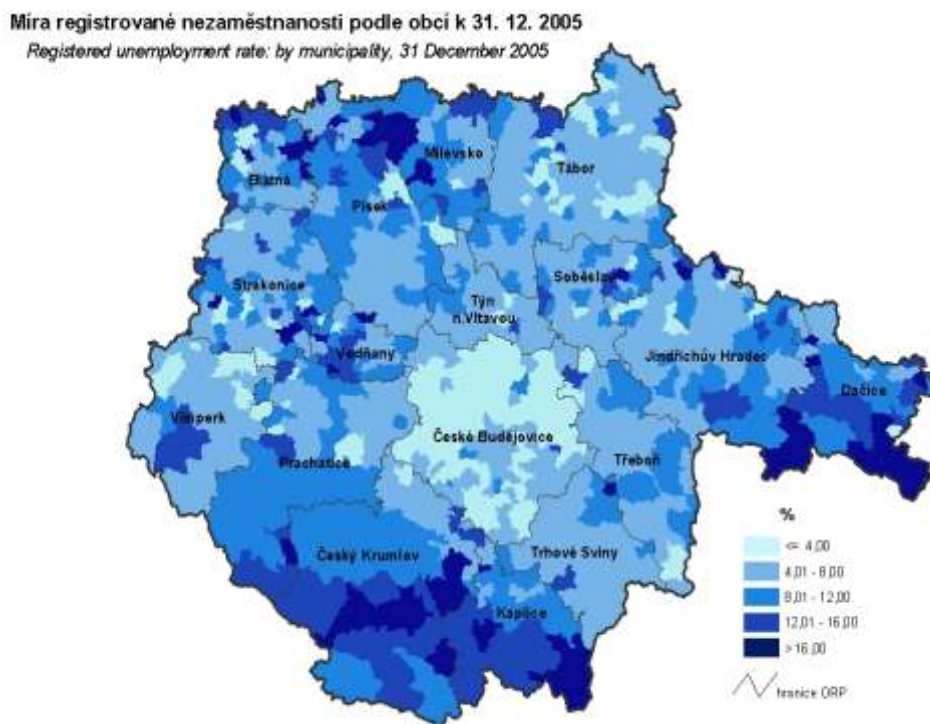
Tab.2 Vývoj počtu obyvatel ve městě a v okrese Český Krumlov

Graf 1 (zdroj dat: www.czso.cz)

Na řešeném území se nachází 6 měst, ve kterých žije více než polovina obyvatelstva, patřících mezi celkem 46 obcí okresu. V těchto obcích žije 61 635 obyvatel z toho 30 707 žen a 30 928 mužů. V samotném městě Český Krumlov má trvalý pobyt 14 056 osob (v r.2007). Od roku 1991 po rok 2000 byl téměř rovnoměrný růst počtu obyvatel. Po roce 2000 se zvyšuje počet přistěhovalých oproti počtu narozených asi o polovinu. (www.czso.cz)

Míra nezaměstnanosti 11,41% je zdaleka nejvyšší z jihočeského kraje. V negativním slova smyslu se liší i od celorepublikového průměru, který je 8,0 %. Počet uchazečů na jedno volné místo je 31,3 (www.czso.cz, stav k 31.12.2010). Z obcí Českokrumlovská hraje roli vysoká nezaměstnanost v oblastech příhraničí. Naopak v obcích s vyšším turistickým ruchem nezaměstnanost hlavně v sezónních měsících klesá.

Obr.3 (zdroj: www.czso.cz)

Obyvatelé ve věku 0 – 14 let tvoří 15,7 % místní populace, obyvatelé ve věku 15 – 64 let 71,8 % populace a obyvatelé od 64 let výš 12,4 % populace. Počet obyvatel se od roku 2000 zvýšil o 2 128 osob. Pozitivní vliv na počet obyvatel má porodnost, která převyšuje počet zemřelých o 176 osob. Počet přistěhovalých a vystěhovalých je téměř stejný.

Průměrný věk obyvatelstva je 38,9 roků, u mužů je to 37,9 roků, u žen 40,0 roků. Průměrný věk obyvatelstva se od roku 2000, kdy byl 36,4 roků, nepatrně zvýšil. Přesto je ale průměrný věk obyvatel okresu Český Krumlov nejnižší ze všech ostatních jihočeských okresů, ale je nepatrně vyšší než celorepublikový průměr, který je 38,4 roků. (www.czso.cz, 2002)

V regionu Český Krumlov je 47 farností. Počet věřících ve vikariátě Český Krumlov je následující: Katolíků je 16 049, Československá církev husitská má 385 vyznavačů, Českobratrská církev evangelická 157 vyznavačů, Pravoslavná církev 103 a ke Svědkům Jehovovým se hlásí 105 obyvatel. Bez vyznání je 33 565 obyvatel a nezjištěné vyznání má 7 654 osob. (www.bcb.cz/Dieceze, stav k 7.8.2008)

5.3.2. Hospodářství

Českokrumlovský region patřil vždy k chudším podhorským a příhraničním oblastem. Na jeho území vedla ve středověku Linecká stezka z Rakouska do Čech. Podél stezky vznikala řada městeček s cechovní výrobou. Na venkově převládala zemědělská produkce.

V 15. a 16. století započal na Českokrumlovsku rozkvět hornictví, těžilo se zde stříbro. Posléze těžba pominula. V 19.století však opět začalo těžení, tentokrát to ale byl grafit. (www.ckrumlov.cz)

Průmysl se v našem regionu začal rozvíjet v 19. a 20. století. Vznikaly většinou pivovary, vápenky, cihelny a pily. Jednalo se většinou o skrovné závody, některé z nich ale fungují dosud. V oblasti průmyslu pracovalo na konci 19. století asi 3,9 % osob na Českokrumlovsku. S vyspělými okresy středních a severních Čech se však nemohlo srovnávat. Příčin bylo hned několik: nedostatek průmyslových surovin a energetických zdrojů, nevyhovující dopravní síť, nedostatek kapitálu i konzervatismus lidí. Průmyslové závody proto upravovaly svou výrobu podle místních zdrojů. V první polovině 19. století se začala projevovat stagnace továren, která se nejvíce dotkla sklářství, výroby sukna a papíru. Dobrý odbyt ale vykazovaly například hamry.

Počátkem 70. let 19. století bylo na Českokrumlovsku v provozu několik pivovarů a jeden lihovar ve Vyšším Brodě. Na Kaplicku byla největším závodem celulózka v Loučovicích. Za zmínku stojí průmyslové závody z počátku 90. let 19. století z nichž někteří továrníci patří ke známým osobnostem Českokrumlovska: Ignác Spiro – papírna a celulózka Větrní, Václav Schinko – stavební a nábytkové truhlářství Č.K., Arnošt Porák – grafitové doly Č.K., M.D.Roth – sirkárna ve Zlaté Koruně, bratři Wozelkové – továrna na sukno Č.K. (www.ckrumlov.cz)

V centru Českého Krumlova se nachází pivovar Eggenberg, jehož tradice sahá k samým počátkům vzniku města – do roku 1560 kdy byl pivovar vystavěn. Od roku 1991 je pivovar akciovou společností. Věnuje se výrobě sedmi druhů piv a několika druhům limonád. Pivovar Eggenberg a.s. dováží své produkty nejvíce do zemí bývalé SSSR a do zemí Skandinávského poloostrova. (www.eggenberg.cz)

Nedaleko centra na Chvalšinské ulici stojí pobočka mlékárny MADETA, kde se vyrábí především sýr NIVA.

Nejvíce pracujících v průmyslu zaměstnávají firmy v tzv.Domoradické průmyslové zóně. Nalezneme tu například: dřevozpracující podnik LIRA, kde se vyrábí lišty a rámy, Schwan Cosmetics ČR s.r.o. a Schwan Stabilo ČR s.r.o. - výroba kosmetických tužek a psacích

potřeb, strojírenský průmysl zastupuje LINDE pohony s.r.o. - výroba komponentů pro vysokozdvizné vozíky, ZAMBELLI – technik s.r.o. - výroba kovových systémů pro střechy, FRONIUS s.r.o. - výroba svářecí techniky.

Mezi největší podniky v okolí patří JIP - Papírny Větrní a.s., kde se vyrábí balicí a kreповé papíry, JIHOSTROJ Velešín a.s. - výroba hydrauliky a letecká výroba. Transformace hospodářství však způsobila zánik některých podniků – např. Oděvního závodu OTAVAN či Papíren Vltavský mlýn Loučovice. (www.risy.cz)

Specifikem okresu je turistický ruch. Město Český Krumlov je městskou památkovou rezervací a je zapsáno na seznamu UNESCO⁸. Na území se nachází i další množství turistických atraktivit. Díky přílivu turistů najdete ve městě i okolí velké množství restaurací, hotelů a penzionů.

Zemědělská výroba a její úspěšnost či neúspěšnost patřila k základním problémům života většiny lidí minulých dob. Českokrumlovsko patřilo k méně úrodným oblastem, přesto se však na panstvích pěstovaly všechny běžné plodiny.

Od 16.století se zemědělci začali orientovat na výnosnější pěstování pšenice pro pivovary k výrobě tzv. „bílého piva“. Ječmen se používal na kvalitnější a dražší pivo. Běžné bylo pěstování žita na chléb, pěstování pohanky, hrachu, prosa, lnu a konopí. Základní osevnickou technikou se stal tzv.trojpolní systém, kdy se měnil druh osevnické plodiny na třech dílech pole, a jeden díl vždy zůstával ladem.

Třicetiletá válka přinesla poměry neutěšené. O znovuoobnovení se později postarali majitelé panství a statků, kteří poskytli ze svých sýpek poddaným obilí na osev a dobytek na obhospodařování. V 17. a 18.století došlo k rozšíření osídlení směrem k hranicím a k obdělávání půdy, kde dříve byly lesy. Od 19.století dosahovalo obilí vyšších výnosů vlivem účinnějšího obdělávání půdy. Zemědělství zasadila velkou ránu 1.světová válka a po ní následující 2.světová válka. (www.ckrumlov.cz)

Českokrumlovsko je díky své periferní poloze hospodářsky nejzaostalejší okres Jihočeského kraje. Skladbou je okresem průmyslově – zemědělským. Okres Český Krumlov má 580 km² zemědělské půdy. Rostlinná výroba produkuje obiloviny a píce. V podhorských oblastech je však spíše výroba živočišná – chov skotu na pastvinách v podhůří Šumavy a Novohradských hor. V některých obcích mají sídla velká zemědělská družstva – Křemže, Mojné, Brloh. Významné je i lesní hospodářství. Lesy zabírají 47%

⁸ UNESCO = Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu

plochy okresu. (www.czso.cz)

Nejnámější nerostnou surovinou Českokrumlovska je tuha neboli grafit. Těžila se v okolí Českého Krumlova, kde je nyní důl věnován expozici těžby.

U Českého Krumlova se nachází dva kamenolomy. Jeden z největších lomů v České republice je lom Plešovice. Druhý lom – Zrcadlová Huť – se nachází blízko Chvalšín. Těží se zde granulit bílošedé barvy, který se vyznačuje častým výskytem granátu a turmalínu. Ve Vyšném se nachází vápencový lom, který byl uzavřen. (www.kamen-ck.cz)

5.3.3. Doprava

Okresem procházejí dvě silnice I.třídy:

I/3 je součástí mezinárodní silnice E55 a patří mezi významné spojnice České republiky a Rakouska. Prochází východní částí okresu a po 25 km končí na hraničním přechodu Dolní Dvořiště.

I/39 vychází ze silnice I/3 v českobudějovickém okrese a pokračuje na jihozápad do Českého Krumlova a podél vodní nádrže Lipno až do Volar.

Délka silnic I.třídy v okrese Český Krumlov je celkem 71 km, silnic II.třídy 184 km a silnic III.třídy 434 km. Celkem tedy 689 km silnic. (www.czso.cz)

Na území okresu nalezneme 3 železniční tratě:

Trať 196 je elektrizovaná jednokolejná dráha vedoucí z Českých Budějovic přes Kaplici na hraniční přechod Horní Dvořiště. Tato dráha je nejstarší železniční dráha v Evropě, neboť v její trase vedla již v roce 1832 koněspřežná dráha České Budějovice – Linz.

Trať 194 vede v trase České Budějovice – Volary a prochází městem Český Krumlov.

Trať 195 je zvana Vyšebrodskou elektrickou drahou. Zelektrizovaná byla již od počátku v roce 1911 jako druhá elektrická dráha na našem území. Vede z Rybníka do Lipna nad Vltavou. (www.wikipedia.org)

5.3.4. Kultura a občanské zabezpečení

Kulturní život se zde začal rozvíjet až s hlavní vlnou kolonizace, která přišla ve 13.století. Velký kulturní rozmach byl v období gotiky. Centrem bylo město Český Krumlov jako sídlo panstva. Nemalou roli v rozvoji kultury měla také církve. Středisky pokroku byly cisterciácké kláštery ve Vyšším Brodě a Zlaté Koruně. Písařské dílny přispívali ke vzniku

literární tradice, rozvíjela se i tradice hudební.

V 16.století vznikají v regionu lovecké záměcky a letohrádky, jejichž stěny zdobí renesanční malby.

V období baroka dochází k četným úpravám ale i novostavbám sakrálních staveb.

Od 19.století se na Českokrumlovsku rozvíjí lidová divadelní kultura, známé jsou především Hořické pašijové hry. Nejznámější literární osobností je Adalbert Stifter.

Vysídlením německých obyvatel po 2.světové válce kulturní život značně utrpěl, o jeho obnovu se ale po osvobození v květnu 1945 zasloužil soubor ochotnických herců „Českokrumlovská scéna“ v čele s mistrem svého oboru panem Antonínem Zwiefelhoferem. (www.ckrumlov.cz)

Počátky dnes již velmi známých Slavností pětিলisté růže se datují do roku 1968 a vznikly též z iniciativy „Českokrumlovské scény“. Konaly se bohužel pouze do roku 1970, kdy byly zakázány z ideologických důvodů. V roce 1971 bylo uzavřeno Městské divadlo pod záminkou rekonstrukce. K té ale nikdy nedošlo a divadlo se stalo součástí komplexu hotelu Růže. Až roku 1994 obnovil Antonín Zwiefelhofer jak „Slavnosti“ tak činnost „Scény“, která začala fungovat v přestavěné budově bývalého kina, které je dosud Městským divadlem. (Zwiefelhoferová, 2009)

Síť školských zařízení tvoří 35 mateřských škol, 29 škol základních, 2 gymnázia, 4 střední odborné školy, 3 střední odborná učiliště a 1 soukromá vysoká škola. Zdravotnickou péči poskytuje v okrese 166 lékařů. Samostatných ordinací praktického lékaře je 44 pro dospělé, 32 pro děti a dorost, 41 v oboru stomatology, 14 gynekologických a 23 speciálních. Dále se v okrese nacházejí 2 domovy pro seniory, ve kterých je 215 míst a 16 domů s pečovatelskou službou s 266 byty. Kulturní zařízení se soustřeďují převážně ve městech. Na území okresu jsou 4 stálá kina, 52 veřejných knihoven (včetně poboček), 14 muzeí, 2 divadla. Dále je registrováno 287 sportovních zařízení, z toho je 34 koupališť a bazénů s provozovatelem, 100 sportovních hřišť s provozovatelem, 47 tělocvičen včetně školských zařízení. (www.czso.cz, stav k 19.6.2009)

5.4. Historický vývoj řešeného území

5.4.1. Českokrumlovsko do 12. století

Region Český Krumlov je součástí české země a náleží z hlediska geografického, historického i kulturního do oblasti střední Evropy. Díky své klíčové poloze na samém jihu Čech, obecně na předělu slovanského a germánského světa, konkrétně na hranicích států Německa, Rakouska a Čech, sehrál českokrumlovský region se svým sídelním městem Českým Krumlovem významnou úlohu v českých dějinách. Kulturní, politické a hospodářské vlivy ze severu (centrum Praha), podněty ze strany Německa nebo jižní orientace na Vídeň či oblast Středomoří se zde často střetávaly, doplňovaly, mísily a vytvořily zde osobitý projev, specifické kulturní prostředí a svébytné umělecké formy. (www.ckrumlov.cz)

Region byl osidlován podél toků řek již ve střední době kamenné, asi 50 000 let před naším letopočtem. Malá Dobrkovická jeskyně u Českého Krumlova je významným a nejstarším archeologickým nalezištěm s nálezy ohniště, kamenných nástrojů a kostí lovené zvěře včetně mamuta. Pozoruhodné nálezy jsou spojeny s dobou bronzovou kolem 1 400 let před naším letopočtem. Z archeologické lokality Dívčí Kámen jsou známy nálezy keramických nádob, bronzových zbraní a šperků. Současné archeologické průzkumy předpokládají na základě nálezů existenci hradiště ze starší doby bronzové (cca 1 500 let před naším letopočtem) v prostoru druhého nádvoří zámku Český Krumlov. (Michálek, Zavřel 1996)

Úroveň osídlení regionu v 1. století před naším letopočtem dokládá existence rozsáhlého keltského hradiště u Třisova. Keltové, ovládající značnou část Evropy a dostávající se do konfliktů s římskými vojsky, zbudovali u Třisova oppidum o rozloze 2 ha, chráněné hradbami. Při odborném průzkumu této lokality došlo k pozoruhodným objevům zbytků obydlí, řemeslnických dílen, svatyně, ale i předmětů denní potřeby, šperků a mincí. Už tehdy byl zdejší kraj hospodářsky i kulturně orientován směrem k jihu, k Dunaji a Středomoří.

Následující století jsou charakteristická pronikáním a usazováním germánských kmenů. V 8. století našeho letopočtu přicházejí do jižních Čech Slované, o čemž svědčí odkrytá slovanská hradiště v Boleticích a v Českém Krumlově. Slovanské kmeny přijímají

křesťanství a začínají se postupně podílet na rozvoji středoevropské civilizace, zejména po svém sjednocení kmenem Čechů na konci 10.století. (www.ckrumlov.cz)

Celá oblast zprvu spadala do majetku českých knížat sídlících v Praze. V souvislosti se zakládáním nových církevních institucí v 11. a 12.století přešla část území do držby klášterů v Praze a okolí. Pro hospodářský a kulturní rozvoj tohoto regionu měla kromě styků s pražským centrem velký význam přítomnost obchodní stezky, směřující z oblasti rakouských Alp do nitra Čech. Z tohoto období pocházejí také nejstarší románské stavby v této oblasti, jako například kostel v Boleticích. Ve spojitosti s upevňováním pozic české šlechty došlo na konci 12.století k průniku příslušníků mocného rodu Vítkovců do tohoto kraje, kde se zmocnili rozsáhlého území. (www.ckrumlov.cz)

5.4.2. Panovnické rody na Krumlově

V průběhu 13. století dochází ke kolonizaci této nepřilíh zaldněné a lesnaté krajiny. Kolonizace byla iniciována nejen Vítkovci, ale i panovníkem, který chtěl posílit své mocenské postavení v této oblasti. Vítkovci zakládají hrad Rožmberk a o něco později i hrad Český Krumlov, v jehož bezprostřední blízkosti vzniká i poddanské město. Z jejich iniciativy dochází roku 1259 také k založení cisterciáckého kláštera Vyšší Brod. Cisterciáci, kulturně spjatí s kultivovaným francouzským prostředím kde řád vznikl, udržují četné styky s rakouskými zeměmi, odkud byli do vyšebrodského kláštera povoláni. Šířili svébytné umělecké podněty, zakládali nové vesnice a propagovali moderní postupy v zemědělství. (www.ckrumlov.cz)

Kolonizaci podporoval v rámci svých držav také panovník, jenž zval do málo obydlených oblastí tohoto území německé obyvatelstvo ze sousedních zemí. Noví osadníci se zde usazovali a po mnoho následujících století žili v kulturně i ekonomicky přínosné symbióze s domácím českým obyvatelstvem. Od středověku do počátku 19. století nebyla v myšlení lidí rozhodující národnost, ale příslušnost k zemi bez ohledu na jazyk. Významným počinem krále Přemysla Otakara II. v rámci kolonizace bylo zřízení cisterciáckého kláštera Zlatá Koruna roku 1263. Mniši se zasloužili o kultivaci rozsáhlého území na Českokrumlovsku, jež tvořilo součást klášterního majetku. Klášter, situovaný do centra vítkovského panství, měl sloužit jako výspa královské moci proti rozpínavosti Vítkovců. Tyto aktivity ovšem často vedly ke konfliktům a napětí mezi oběma stranami. (www.ckrumlov.cz)

Po vymření pánů z Krumlova roku 1302 zdělili Český Krumlov příslušníci další větve Vítkovců - Rožmberkové. Ti vlastnili českokrumlovské panství, jež tvořilo hospodářsky i kulturně svébytný celek, po tři sta let, až do roku 1602. Rožmberkové zaujímali přední pozice mezi šlechtou v Českém království, proto je pojily četné politické i kulturní vazby k pražskému královskému dvoru, který zejména v době vlády císaře Karla IV. a jeho syna Václava IV. patřil mezi významná kulturní centra soudobé Evropy. Díky své poloze udržovala tato oblast také těsné kontakty se sousedními rakouskými a německými zeměmi, které přinášely vzájemné obohacení. Tyto skutečnosti významně ovlivnily uměleckou tvorbu (architektura, sochařství, malířství) na tomto území, jež dosáhla v průběhu gotiky vysoké úrovně. Největšími příjemci a objednateli uměleckých děl byli Rožmberkové a zdejší cisterciácké kláštery ve Vyšším Brodě a ve Zlaté Koruně.

Kulturní kontinuita českokrumlovského regionu nebyla přerušena ani po vypuknutí náboženských husitských válek po roce 1420. Husité, jež usilovali o očistu církve od nepravostí, zaujali negativní postoj k sakrálnímu umění a odmítli i vysokou dvorskou kulturu předchozího období. Rožmberkové, stojící v čele katolické šlechty, však vytvořili z Českého Krumlova kulturní a diplomatické centrum země místo husitstvím zasažené Prahy. Do Krumlova se proto uchýlili mnozí šlechtici, církevní hodnostáři a umělci, kteří výrazně ovlivnili duchovní a umělecký vývoj v této oblasti. V rovině politické i kulturní navázali Rožmberkové vědomě na tradice pražského královského dvora.

Ve druhé polovině 15. století se v tomto regionu výrazně uplatnila pozdní gotika, která zde zejména ve výtvarném umění zanechala mnoho památek vysoké kvality. (www.ckrumlov.cz)

Od sklonku 15. století začínají do Českého Krumlova zvolna pronikat myšlenky italského humanismu a renesance, v souvislosti se studiem některých pánů z Rožmberka, měšťanů a kněží na italských univerzitách v Padově a Bologni. Tradice gotiky je však v českém prostředí velmi silná, proto se renesance plně uplatňuje v tomto městě až za Viléma z Rožmberka (1535-1539) po polovině 16. století. Tento přední velmož Českého království nechává pod vedením italských umělců velkoryse přestavět původní gotický hrad v honosné renesanční sídlo. Renesance významně změnila tvář celého města, neboť přestavby se týkaly i měšťanských domů a dalších objektů.

Po období prosperity však přichází útlum; roku 1602 prodává poslední rožmberský vladař Petr Vok z Rožmberka (1539-1611) zadlužené českokrumlovské panství císaři Rudolfovi II. Habsburskému a odchází dožít na zámek v Třeboni. Již předtím předal bezdětný Petr Vok z

Rožmberka svému synovci Janu Zrinskému ze Serynu hrad Rožmberk. I ten však zemřel bez potomků a majetek přešel na rod Švamberků. Po odchodu Rožmberků dochází v této oblasti ke stagnaci, což bylo později ovlivněno i vypuknutím třicetileté války roku 1618, jež negativně poznamenala život celé společnosti. (Bůžek a kol.1998)

V 17. století přicházejí do regionu nové šlechtické rody ze zahraničí, které zde získaly majetek. Roku 1622 obdržel od císaře Ferdinanda II. Habsburského českokrumlovské panství rakouský rod Eggenbergů. Rožmberk, zkonfiskovaný po bitvě na Bílé hoře roku 1620 Švamberkům, připadl Buquoyům, pocházejícím z oblasti dnešní Belgie. Tato šlechta významně přispěla k rozšíření barokní kultury na svých nově získaných panstvích.

Za posledního Eggenberga, uměnímilovného knížete Jana Kristiána I. z Eggenbergu (1641-1710), který si v Českém Krumlově zřídil honosný aristokratický dvůr, došlo k významným barokním úpravám zámku i církevních staveb ve městě. Pro období baroka je příznačný zvýšený zájem o náboženství, který se projevuje i v obnově a stavbě nových kostelů, kaplí a poutních míst. Vzhled krajiny v této oblasti výrazně ovlivnily podobné stavby, ty však již nedosáhly takové kvality jako v období gotiky. Českokrumlovsko představovalo tradičně katolickou oblast, proto zde rekatolizace po bitvě na Bílé hoře roku 1620 proběhla rychle a nenásilně. Na upevnění katolické víry zdejších obyvatel měly působit spíše velkolepé církevní slavnosti, pořádané například na významném mariánském poutním kostele v Kájově. Pod vlivem okázalé barokní zbožnosti se zde pořádaly slavné poutě za účasti knížecího dvora a stovek věřících z celého kraje. (Kubíková a kol.2003)

V roce 1710 vymřeli Eggenbergové a jejich majetek zdědil německý knížecí rod Schwarzenberků. Ti byli kulturně i politicky orientovaní na prostředí císařského dvora ve Vídni, odkud povolávali i umělce působící při barokních a rokokových úpravách zámecké rezidence. Velkorysé stavební aktivity vyvrcholily za knížete Josefa Adama ze Schwarzenbergu (1722-1782), jenž je i zakladatelem proslulého barokního zámeckého divadla v Českém Krumlově. Od konce 18. století však nastává v celé oblasti postupný hospodářský a kulturní útlum. Schwarzenberkové obracejí svoji pozornost k zámku Hluboká nad Vltavou, kam později i trvale přesídlili. Český Krumlov ztratil charakter rezidenčního sídla a získal rysy provinčního města. (www.ckrumlov.cz)

5.4.3. Českokrumlovsko od 19. století dosud

Industrializace v 19. století nepoznamenala tento region tak silně jako jiné oblasti Čech, neboť zde chyběly zdroje nerostných surovin i dopravní spojení. Nevytvořil se těžký průmysl, výroba se orientovala především na zpracovávání dřeva a výrobu papíru. Českokrumlovsko zůstalo stranou průmyslového rozvoje a postupující urbanizace, avšak architektonická tvář města zaznamenala v 19. století mnohé změny. Byly zrušeny městské hradby i s městskými branami – kromě brány Budějovické. Poblíž zámecké zahrady byly otevřeny grafitové doly, provoz zahájila továrna na lišty a rámy i papírenský závod ve Větřní.

Již v 19. století byly zaznamenány mírné národnostní třenice mezi českým a německým obyvatelstvem. Po vyhlášení Československé republiky roku 1918 vyhlásila německá část svou samostatnou šumavskou župu⁹, která měla být součástí Rakouska. Toto hnutí bylo potlačeno a Krumlov obsazen brannou českou mocí.

Výnosem ministerstva z roku 1920 byl dosavadní název Krumlov nahrazen názvem Český Krumlov, jenž byl uváděn již v roce 1439. Za 2. světové války neprobíhali na Českokrumlovsku žádné výrazné boje a nedošlo ani k bombardování. V roce 1945 byla oblast osvobozena americkým vojskem a po osvobození došlo k odsunu německého obyvatelstva.

Od poloviny 60. let 20. století je věnována péče o uchování památkové hodnoty města Český Krumlov. Roku 1963 zde byla vyhlášena městská památková rezervace a roku 1992 bylo město zapsáno do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. (www.ckrumlov.cz)

⁹ župa = administrativní nebo územně správní celek

6. ZAJÍMAVOSTI ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

6.1. Přírodní a historické zajímavosti v Českém Krumlově

Radnice – budova č.p. 1

Tato budova byla postavena v renesančním stavebním slohu. Vznikla roku 1519 spojením dvou středověkých budov. Současný stav odpovídá přestavbě v roce 1653. Horní část budovy je zdobena atikou¹⁰. V levém horním rohu je zavěšen radniční zvon. Fasáda je ozdobena čtyřmi znaky: rodový znak Eggenbergů, Schwarzenberků, znak města Český Krumlov a znak země České. O radničním zvonu se vypráví několik pověstí. Hlavní funkce ve středověku byla samozřejmá – sloužil ke svolávání radních. Jedna z pověstí vypráví, že vždy, když výsledek řešení radních nebyl příznivý, zvon se sám od sebe rozezvonil. Další pověst říká, že zvon zvonil vždy, když se radní uchýlovali ke lžím a problémy řešili jen ve svůj prospěch. Nejmladší pověst praví, že zvon sám od sebe zvonil pouze dvakrát, a to před první a druhou světovou válkou. Doufejme, že potřetí se už nerozezvoní. (Nešpor)

Kašna s morovým sloupem

Kašna byla původně uprostřed náměstí a později byla přesunuta do míst, kde stojí nyní. Posunutí souviselo s vybudováním vodovodního potrubí v roce 1388 a také s konáním trhů. Morový sloup byl postaven v roce 1716 jako vzpomínka na mor, který ve městě řádil v roce 1682. Byl stvořen sochařem Matějem Jackelem. (Nešpor)

Obr. 4 (www.ckrumlov.cz)

¹⁰ atika = zdobená nízka zeď nad hlavní římsou budovy

Kaplanka

Tato stavba se nachází v Horní ulici č.p. 156. Je postavena v renesančním slohu v první polovině 16. století. Lidské oko na ní nejvíce upoutá arkýř¹¹, který se nachází na rohu budovy. Kaplanka sloužila jako ubikace pro kaplany kostela sv.Víta. Na zdi této budovy se nachází několik náhrobních desek a je opředena všelikými legendami. (Nešpor)

Obr. 5 (www.ckrumlov.cz)

Kostel svatého Víta

Výstavba tohoto kostela byla dokončena v roce 1439. Předtím zde stával kostel menší a dřevěný, který nechal postavit Petr I. z Rožmberka již v roce 1317. Kostel by až do 19. století přistavován a mnohokrát upraven. V rámci novogotických úprav v 19. století byla původní věžní bání nahrazena nynější štíhlou věží. Na této věži se dá sledovat stavební vývoj kostela – spodek je hranolový ještě z dob dřevěného kostela, následuje osmiboká část z 15. století a vrchol věže je postaven v novogotickém slohu. Jedná se o kostel trojlodní. Hlavní oltář zdobí obrazy sv.Víta a Panny Marie. Kapli Vzkříšení vymaloval František Jakub Prokyš. (Nešpor)

¹¹ arkýř = uzavřená část obytného domu vyčnívající z průčelí a spočívající na podpěrách

Kostel svatého Jošta

Na místě dnes již bývalého kostela stávala kaple sv. Jošta založená před rokem 1334 Petrem I. z Rožmberka. Tato kaple byla součástí rožmberského panského špitálu. Z této doby se dochovaly gotické části stavby – západní průčelí a lomený portál. Kostel byl několikrát přestavěn a měnili se i jeho majitelé. Za josefinských reforem byl kostel roku 1787 zrušen a uzavřen. Poté sloužil mimo jiné i jako kasino s tanečním sálem. Nyní se v něm nachází muzeum, restaurace a několik obchůdků. (www.ckrumlov.cz)

Klášteř Rytířského řádu křižovníků s červenou hvězdou

Tento klášter vznikl z kláštera minoritů a klarisek se společným kostelem Božího těla a Panny Marie Bolestné. Původní klášter založil roku 1350 Petr I. z Rožmberka s manželkou Kateřinou. Součástí kláštera byl dům pro laické společenství zbožných žen, tzv. bekyň. Minorité v klášteře působili do roku 1950, klarisky pouze do roku 1782 díky josefinským reformám. Klášter má velké množství významných architektonických detailů. (Pavelec, 2001)

Klášteř dlouho dobu chátral, až v roce 2000 proběhla citlivá oprava. Z důvodu špatného stavebního stavu může být využíván pouze kostel, který slouží k bohoslužebným účelům a příležitostným koncertům. (www.ckrumlov.cz)

Obr. 6 (www.ckrumlov.cz)

Synagoga

V roce 1909 zdejší židovská obec staví synagogu s osmibokou věží a novorománskými prvky. Samotná obec ale vzniká již o půl století dříve. Od 17. do 19. století však směji žít ve městě nanejvýš 3 židovské rodiny. Na počátku 20. století je však díky emancipaci židovská obec obnovena. Bohoslužby se zde konají až do roku 1938, kdy vnitřní vybavení synagogy ničí nacisté a krumlovské Židy posílají na smrt. Po válce je synagoga používána Církví československou husitskou, od roku 1968 však začíná sloužit jako skladiště. Od roku 2008 probíhá nový projekt pro záchranu a využití synagogy. Místní synagoga je jedna z mála staveb tohoto typu, která přečkala období světových válek i totalitního režimu bez větší úhony. (www.zidovskepamatky.unas.cz)

Kaple Panny Marie Bolestné a sv.Kříže na Křížové hoře

Na místě dnešní kaple nechal v 17. století jezuitský kazatel postavit tzv.španělský dřevěný kříž, který měl město ochraňovat. Na počátku 18. století byl kvůli opravě kříže poražen strom, jenž se zázračně rozpadl na tři kusy připomínající španělský kříž. Poté byla na tomto místě postavena kaplička a roku 1710 následovala stavba osmiboké kaple zaklenuté osmidílnou klenbou se stanovou střešou. V okolí kaple stojí také 6 zastavení Křížové cesty, které vymaloval František Jakub Prokyš. Nyní je kaple během roku nepřístupná, ale každoročně se zde ve svátek Povýšení sv.Kříže koná pouť. (www.ckrumlov.cz)

Brány a opevnění ve městě

Město Český Krumlov mělo původně 9 hlavních městských bran, ovšem do dneška se zachovala pouze jediná – Budějovická brána. Z dalších částí opevnění se zachoval zlomek opevnění v Kájovské ulici a kruhová bašta u pivovaru. Budějovická brána byla zřejmě nejmladší z krumlovských bran, na konci 16.století ji nechal postavit Petr Vok z Rožmberka. Přístup byl původně přes dřevěný padací most. Tato brána je zajímavá tím, že má z vnější strany charakter pevnostní architektury, zatímco z vnitřní strany je pokryta freskovou výzdobou se slunečními hodinami. Další brány, které byly v 19.století zbourány se nazývaly: Latránská, Latránská u Lazebnického mostu, Mostecká, Radniční, dvě brány v Kájovské ulici, Horní brána a brána na konci Široké ulice. (www.ckrumlov.cz)

Obr. 7 a obr. 8 (www.ckrumlov.cz)

Státní hrad a zámek Český Krumlov

Rozlehlý komplex hradu a zámku Český Krumlov je situován na skalním ostrohu, který je obtékán z jihu řekou Vltavou a ze severu potokem Polečnicí. Stavba shlíží ze své výšky na renesanční a barokní zástavbu přilehlého města. Jako blyštivá perla je město zasazeno do kotliny obehnané masívem Blanského lesa a šumavským předhůřím. Areál hradu a zámku zahrnuje 40 budov soustředěných kolem pěti zámeckých nádvoří a 7 ha zámecké zahrady. Název hradu a města Krumlov charakterizuje terén, ve kterém město leží. Krumme Aue v německém jazyce znamená křivý luh. První písemná forma latinského názvu Chrumbenowe se nachází na listině rakouského a štyrského vévody Otakara z roku 1253. V této době už byl Krumlov sídlem Vítka, člena šlechtického rodu Vítkovců. Přízvisko „Český“ bylo užíváno od poloviny 15. století. (www.ckrumlov.cz)

Vstup do areálu hradu a zámku je možný z ulice Latrán tzv. Červenou branou. Ocitáme se na I. zámeckém nádvoří zvaném Rejdiště. První nádvoří bylo sídlem různých hospodářských objektů a budov jako např. lékárny, purkrabství¹² či solnice. Ve středu tohoto nádvoří je parčík s kašnou. Na II. nádvoří se dostaneme přes kamenný most, jenž se klene přes medvědí příkop, v němž se medvědi chovají již od 16. století. Průchodem vejdem do areálu Dolního hradu. Dominantou je nejstarší část celého areálu - obytný palác s věží nazývaný Hrádek. Původně gotická zámecká věž z 13. století byla v roce 1591 renesančně upravena. I na tomto nádvoří nalezneme kamennou kašnu, ale také budovy Máselnice, Mincovny a Nového purkrabství, v němž se nachází zámecká knihovna. Strmě stoupající chodba spojující II. a III. nádvoří vede k Hornímu hradu. Ze III. nádvoří vedou interiérem dvě prohlídkové trasy. V průchodu na IV. nádvoří zámku je vstup do Václavských sklepů, které tvoří spletitý labyrint chodeb. Sklepy jsou nyní využívány jako

¹² purkrabství = správní celek v čele s purkrabím. Purkrabí je podřízen panovníkovi a má daňovou, soudní a výkonnou pravomoc.

galerie. Přes několikapatrový Plášt'ový most se dostáváme na poslední V. nádvoří, kde stojí budova Zámeckého divadla s nejkompletněji dochovanou barokní divadelní scénou na světě. Směrem vzhůru stoupá cestička k Zámecké zahradě a Zámecké jízdárně. (Záloha 1982)

Zámecká zahrada na návrší třech výškových úrovní má tvar obdélníku 750 x 150 metrů. Zahradě vévodí Kaskádová fontána s plastikami vodních božstev a alegoriemi ročních období. Uprostřed zahrady stojí rokokový letohrádek Bellarie, u nějž se nachází Otáčivé hlediště. Cesta zámeckou zahradou vede kolem dřevěného hudebního pavilonku až k jezírku s ostrůvkem. (www.ckrumlov.cz)

6.2. Přírodní a historické zajímavosti v okolí

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Kájově

Pozdně gotický kostel se nachází na návrší nad obcí. Celý areál tvoří mimo samotného kostela farní budovy s hospicem, kostelík Smrti Panny Marie a přilehlý hřbitov. Kostel vznikl ve 14. století, byl poničen a několikrát přestavěn. Kájov patří mezi nejstarší mariánská poutní místa v Čechách. První zmínka o něm pochází už z roku 1263. Legenda praví, že název Kájov vznikl od slova káti se, kdy Kájov značí místo, na kterém se v původně dřevěném kostelíku usadil poutník a kál se ze svých hříchů. Kostel je dvoulodní se síťovou hvězdicovitou klenbou. V souvislosti s přestavbou byl kostel nově vybaven. Hlavní oltář byl postaven v místě pramene s léčivou vodou, jeho součástí je socha Panny Marie, která je dosud uctívána jako zázračná Panna Marie Kájovská. Historická tradice poutního místa vydržela přes staletí dodnes. Vždy druhou neděli v říjnu ožívá Kájov čilým pouťovým ruchem. (www.kajov.eu)

Obr. 9 (www.kajov.eu)

Koněspřežka v Bujanově

V této obci nedaleko Kaplice se nacházela přepřažní stanice koněspřežné dráhy vedoucí z Českých Budějovic do Lince. Hlavním důvodem vzniku železnice byla přeprava soli z rakouské Solné komory do Čech. Koněspřežku zbudoval profesor František Antonín Gerstner. Do provozu byla uvedena roku 1828 a měřila 120 km. V Bujanově se nachází muzeum Koněspřežné dráhy. Mimo této přepřažní stanice se dochovala staniční budova s koňskou stájí v Holkově a kamenný klenutý můstek u Velešína. (www.bujanov.cz)

Obr. 10 (foto autorka)

Státní hrad Rožmberk nad Vltavou

První zmínky o tomto hradě stojícím na obchodní stezce jsou z roku 1250. Hrad je tehdy známý pod názvem Rosenberg. Za pravděpodobného zakladatele hradu se považuje Vok z Rožmberka. Hrad i přilehlá panství převzal roku 1551 Vilém z Rožmberka, za jehož vlády došlo k velkým stavebním úpravám. Po Vilémově smrti vládl hradu Petr Vok – poslední Rožmberk. Z hradu se stalo pohodlné renesanční sídlo. Díky třicetileté válce se hrad Rožmberk v roce 1620 ocitl v rukách rodu Buquoyů v nichž zůstal až do roku 1945. Poslední stavební úpravy byly provedeny ve stylu romantizující gotiky a vzhled hradu se radikálně změnil. Nyní můžeme na hradě zhlédnout četné Buquoyovské sbírky obrazů, zbraní aj. (www.hrad-rozemberk.eu)

Kláster Zlatá Koruna

Do kláštera, jenž nesl původně název Svatá trnová koruna, povolal cisterciáky z Rakouska král Přemysl Otakar II. roku 1263. Důvody byly zbožné, ale i politické – zamezit rozpínavosti Vítkovců. Klášteru patřily i rozsáhlé pozemky, a proto ve 14. století jen vzkvétal. V době husitských válek byl klášter napaden a mniši se do něj vrátili až za 17 let. Další doba rozkvětu po skončení třicetileté války byla v 18. století, kdy poslední opat Bohumír Bylanský založil školu pro děti poddaných, nechal vyzdobit interiéry kláštera a upravit klášterní zahrady. Po pár letech za josefínských reforem tu ale řeholní život definitivně ustal. Budovy kláštera odkoupili Schwarzenberkové, kteří je nevhodně pronajímali pro průmysl. Slevárna a strojírna značně poškozovaly místní architekturu. Roku 1909 byly naštěstí továrny zastaveny a nastala rekonstrukce. Od roku 1948 je klášter ve vlastnictví státu a v roce 1995 byl prohlášen národní kulturní památkou. (www.klaster-zlatakoruna.eu)

Obr. 11 (www.klaster-zlatakoruna.eu)

Kláster Vyšší Brod

Cisterciácké opatství ve Vyšším Brodě bylo založeno Vokem z Rožmberka roku 1259. Podle pověsti se tak stalo z vděčnosti po šlechticově záchraně z rozbouřených vod Vltavy, kdy se tonoucí obrátil o pomoc k Panně Marii. Klášter byl za 2. světové války zabaven pro účely SS, od roku 1950 až do roku 1990 byl využíván jako muzeum. V roce 1991 byl vrácen cisterciákům, kteří střeží památku Rožmberků dodnes. Nedílnou součástí kláštera je klášterní kostel, v němž jsou vsazeny 4 kaple. Při prohlídce kláštera shlédneme také obrazovou galerii, knihovni chodbu, filosofický a teologický sál a galerii barokních a gotických soch. (www.klastervyssibrod.cz)

Červený dvůr

První zmínka o zahradních úpravách v těchto místech je z roku 1598. Tehdy byla u tzv. Nového Chvalšinského dvora zřízena Petrem Vokem z Rožmberka obora, určená k chovu bobrů, bažantů, koroptví a křepelek. Zámek vznikl roku 1672 z iniciativy kněžny Marie Arnoštky z Eggenbergu. V interiérech s původní dispoziční strukturou se zachovaly 3 sály. Hlavní sál, užívaný pro společenská setkání a zábavy, byl vyzdoben v 18. století malbami F.J.Prokyše. Další ze zachovaných sálů jsou označovány jako jídelna a Ranní salón. V 18. století došlo k přeměně cca 30 hektarové obory na barokní zahradu a v 19. století na anglický park. Vodohospodářský systém parku zahrnuje např. 21 rybníčků, jezírek a fontán. (www.cervenydvor.cz)

Zřícenina hradu Dívčí Kámen

Jméno Dívčí Kámen je pravděpodobně starší než hrad, který zde byl postaven bratry Petrem, Joštem, Oldřichem a Janem z Rožmberka v polovině 14. století. Archeologické nálezy dokazují, že na místě hradu stávalo pravěké hradiště. Hrad nebyl trvalým sídlem vrchnosti, ale měl funkci mocensko – správní. Roku 1394 zde byl krátce vězněn král Václav IV. V roce 1506 se Petr z Rožmberka rozhodl hrad dále neudržovat, a tak se od roku 1541 stal Dívčí Kámen pustým hradem. Hrad nalezneme na vysoké skále nad soutokem Křemžského potoka s Vltavou. Jedná se o jednu z nejrozsáhlejších a nejdochovanějších středověkých památek v ČR. Okolí hradu je přírodní rezervací, která je součástí CHKO Blanský les. Nyní se v prostorách hradu pořádají koncerty a historická představení. (www.divcikamen.cz)

Obr.12 (www.divcikamen.cz)

Keltské oppidum Třísov

Oppidum je jednou z nejdůležitějších lokalit jihočeského pravěku. Keltové dosáhli v průběhu 2. století p.n.l. vysoké společenské organizace, jejímž odrazem jsou tato opevněná sídliště předměstského typu. Osídlená plocha zaujímá plochu 26 hektarů. Oppidu dominují dvě akropole. V době největšího rozkvětu bylo oppidum důležitým regionálním výrobním centrem zapojeným do sítě dálkového obchodu a zřejmě hrálo i důležitou roli v náboženském životě tehdejší společnosti. Oppidum bylo opuštěno nejspíše vlivem úpadku keltské moci v Čechách během 2. poloviny 1. století p.n.l. (www.ckrumlov.cz)

Vítkův Hrádek

Vítkův Hrádek se nachází na hranici jižních Čech s Rakouskem. Zřícenina je situována na zalesněném kopci na pravém břehu Vltavy. Název dokládá, že jeho zakladatelem byl Vítek z Načeradce (Krumlova), připomínaný v polovině 13. století. Hrad plnil funkci pevnosti a správního střediska panství Vítkovců. Hlavní částí hradu byla obytná věž postavená v 1032 m n.m. Během 14. století patřilo k hradu 15 vesnic a sklářská huť. Posledními majiteli hrádku byli roku 1719 Schwarzenbergové. Od 18. století byl hrad zcela opuštěn a začal pomalu chátrat. Po II. světové válce byl hrádek v hraničním pásmu, kam byl vstup zakázán. Nyní je Vítkův Hrádek přístupný široké veřejnosti jako významná kulturní památka. (www.ckrumlov.cz)

Hora Klet'

Klet' je se svými 1 084 metry nejvyšší horou Blanského lesa. Na počátku 19. století byla navštěvována pouze za účelem měření a mapování. Kníže Josef Jan Nepomuk ze Schwarzenbergu však zareagoval na zájem turistů a nechal na vrcholu Kletě v letech 1822 – 1825 postavit kamennou rozhlednu. Jde o nejstarší kamennou rozhlednu v Čechách, ze které jsou vidět i alpské vrcholky. Na počest knížete byla pojmenována Josefova věž. Roku 1925 zde byla postavena chata pro turisty nazvaná Tereziina chata, neboť její patronkou byla Terezie ze Schwarzenbergu. Jižně pod vrcholem Kletě v nadmořské výšce 1 070 m se začala roku 1957 budovat observatoř. Observatoř Klet' je pobočkou Hvězdárny a planetária České Budějovice a je nejvýše položenou astronomickou observatoří v Čechách. Je známá výzkumem planetek, asteroidů a komet, včetně objevů dosud neznámých těles. V roce 1957 začala na Kletě výstavba vysílače jižní Čechy, který o dva roky později zahájil

provoz. Dnes je hora cílem mnoha turistů a na vrchol se můžeme dopravit také lanovkou z obce Krásetín. (www.ckrumlov.cz)

Obr. 13 (www.ckrumlov.cz)

Lipenská přehrada

Lipno bylo vybudováno v letech 1952 – 1959 na řece Vltavě. Jedná se rozlohou o největší přehradu a o vůbec největší vodní plochu na území České republiky. Lipenská přehrada je nejvyšše položeným stupněm Vltavské kaskády. Hráz přehrady se nachází v obci Lipno nad Vltavou a nejširší část nádrže je v Černé v Pošumaví, kde se rozlévá až na 4 km. V nádrži se nachází několik menších ostrůvků a větší ostrov zvaný Tajvan. Lipno je významnou lokalitou pro rekreační pobyt, vodní sporty a rybolov. Je také významnou zásobárnou vody a zdrojem elektrické energie. Lipno je také jedinou českou přehradní nádrží, kterou je možné použít při boji proti skutečně velkým povodním.

Rozloha: 48,7 km²

Délka: 48 km

Šířka: 10 km

Maximální hloubka: 21,5 m

Nadmořská výška: 725,6 m n.m.

Výška hráze: 25 m

Délka hráze: 296 m (www.wikipedia.org)

7. DIDAKTICKÉ ZPRACOVÁNÍ TÉMATU PŘÍRODNÍ A HISTORICKÉ ZAJÍMAVOSTI ČESKOKRUMLOVSKA VE VÝUCE NA 1.STUPNI ZŠ

7.1. Učební listy

Učební listy jsem vypracovala za účelem celkového přehledu vlastivědných informací z regionu Český Krumlov. Po analýze didaktických koncepcí na několika školách tohoto regionu, kdy jsem zjistila, že žádný tištěný učební materiál není v základních školách dostupný, jsem se rozhodla pojmout učební listy nad rámec tématu mé diplomové práce. Kromě přírodních a historických zajímavostí obsahují učební listy shrnutí základních informací tohoto regionu z oblasti fyzické geografie, socio-ekonomickou charakteristiku, historii, obecné informace týkající se vymezení a polohy okresu a města Českého Krumlova a v neposlední řadě přírodní a historické zajímavosti tohoto regionu. Název učebních listů „Místo, kde žijeme“ s podtitulem „Českokrumlovsko“ již svým názvem napovídá, že se jedná o učební pomůcku vycházející z Rámcového vzdělávacího programu, jehož vzdělávací oblast zahrnuje mimo jiné právě tento tematický okruh. Učební listy jsou určeny pro vytištění a svázání, ale mohou být použity také jako slidy pro promítání.

Místo, kde žijeme aneb

Českokrumlovsko

Učební listy pro 1.stupeň ZŠ

Milé holčičky a kluci!

Pojďme spolu navštívit místa, kde žijeme. Projdeme se spolu přírodou, navštívíme zajímavá místa a dozvíme se spoustu věcí o našem regionu.

Abyste se v těchto učebních listech lépe orientovali, jsou zde vysvětlivky:

Zelené písmo = nový či neznámý pojem
vysvětlený v modrém rámečku

Červené písmo = důležitý pojem

= zajímavost

1. Náš region Českokrumlovsko

Okres Český Krumlov je jedním ze sedmi okresů **Jihočeského kraje**. Je položen *nejjižněji*.

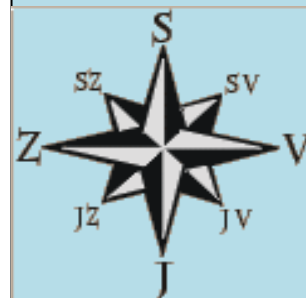
Na jihu (J) sousedí s *Rakouskem*.

Zaujímá plochu přibližně **1 615 km²**
V **okrese** Český Krumlov žije **61 635** osob.

Mezi další *okresní města Jihočeského kraje* patří: České Budějovice, Prachatice, Strakonice, Písek, Tábor a Jindřichův Hradec.

Jihočeský kraj je jedním ze 14 krajů v České republice. **Okres** je správní oblast, která je menší než kraj a větší než obec.

Směrová růžice je grafické znázornění směru světových stran. Tato růžice ukazuje hlavní i vedlejší světové strany.

Otázky:

Které okresy přímo sousedí s Českokrumlovským?

V našem regionu se nachází **6 měst**:
Český Krumlov, Rožmberk nad Vltavou,
Vyšší Brod, Horní Planá, Velešín a
Kaplice,

3 městyse:

Křemže, Frymburk a Besednice

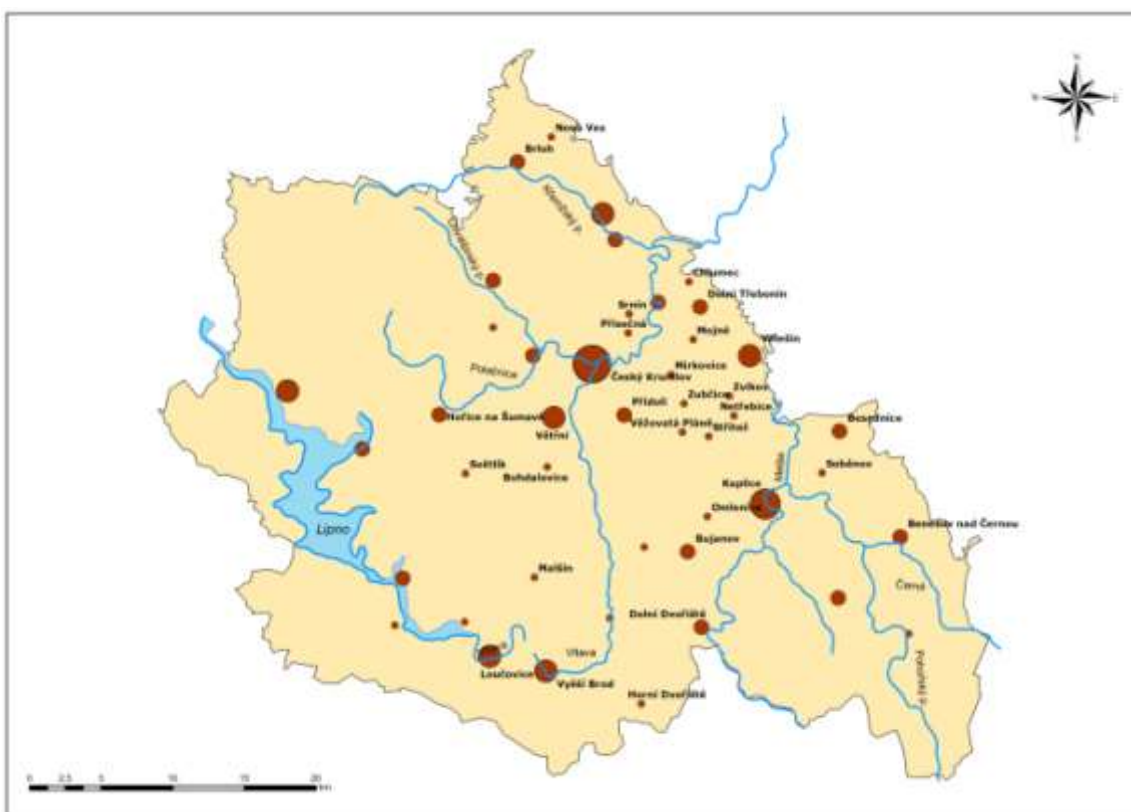
1 vojenský újezd: Boletice,

a 38 obcí.

**Město Český Krumlov je největší město
v tomto okrese**, bydlí v něm přes **14 000
obyvatel**.

Vojenský újezd =
prostor, který je zvláště
vyhrazen pro výcvik
armády.

Městys = svou
velikostí i významem
stojí mezi městem a
vsí.

Otázky a úkoly:

Najdi na mapě obec, ve které žiješ, a rozhodni, jakým směrem leží od Českého Krumlova.

2. Vodstvo aneb kde se vykoupejeme ?

Českokrumlovskem protéká **řeka Vltava**, v Českém Krumlově tvoří četné **meandry**.

*Levým přítokem Vltavy je říčka **Polečnice** nazývána též **Chvalšinský potok**.*

Ve vojenském újezdu Boletice leží **rybník Olšina**, který je jedním z *nejvýše položených* rybníků v Čechách.

V našem regionu leží **umělá přehradní nádrž Lipno**. Je to *největší vodní dílo* v Čechách. Lipno slouží nejen k *rekreaci, vodním sportům a rybaření*. Je na něm zbudována přehrada, která umožňuje výrobu elektrické energie ve *vodní elektrárně, zásobování vodou* a též chrání okolí při *povodních*.

Umělá přehradní nádrž vzniká, když lidé přehradí určitý vodní tok.

Meandr je obloukovitý zákrut říčního koryta.

Otázky:

Co je opakem umělé přehradní nádrže?

Jaké vodní toky protékají Českým Krumlovem?

3. Povrch a podnebí

Český Krumlov a jeho okolí leží **v horské a podhorské oblasti**.

Průměrná **nadmořská výška** je 690 m n.m.

Nejvyšší horou je **Smrčina** (1 338 m), která leží až na okraji okresu u obce Zadní Zvonková. Mezi další hory patří **Kamenec** (1 072 m) a **Klet'** (1 083 m).

Nadmořská výška je výškový rozdíl určitého místa na zemi k hladině nejbližšího moře. Udává se v metrech nad mořem (m n.m.).

Mírný podnebný pás je oblast s mírným podnebím nacházející se mezi oblastmi se studeným a teplým podnebím.

Českokrumlovsko stejně jako celá Česká republika leží v **mírném podnebném pásu**. Střídají se tu **čtyři roční období**. Díky vyšší nadmořské výšce jsou celkové teploty nižší.

Otázky:

Víš, jaká hora je na obrázku?

Co všechno se na jejím vrcholku nachází?

Kamarádka Izabela přijela z Itálie a je jí tu zima, dokážeš vysvětlit proč?

Na Kleti stojí hvězdárna, která se proslavila objevením mnoha set planetek a několika komet.

4. Co tu roste a žije

Velká část okresu Český Krumlov leží v **Chráněné krajinné oblasti Blanský les**.

Původní porost tvořily *buky*. Nyní tvoří velkou část lesa *smrky a borovice*, sem tam můžeme vidět *jedli*.

Z bylin se vyskytuje *mařinka vonná* (1), *věsenka nachová* (2), *hluchavka žlutá* (3) či *vraní oko čtyřlisté* (4).

1

2

3

4

!POZOR! Vraní oko čtyřlisté je jedovaté!

Na tomto území žije i mnoho zástupců zvířecího světa. Hojně je zastoupena *srnčí a jelení zvěř, prase divoké*. Z ptáků je to *holub doupňák* (5) či *lejsek malý* (6).

V bukových lesích se setkáme s pestrým společenstvím hmyzu: *roháček bukový* (7) a *zdobenec skvrnitý* (8).

Ze *savců* se na území CHKO rozšířil *rys ostrovid* (9).

5

6

7

8

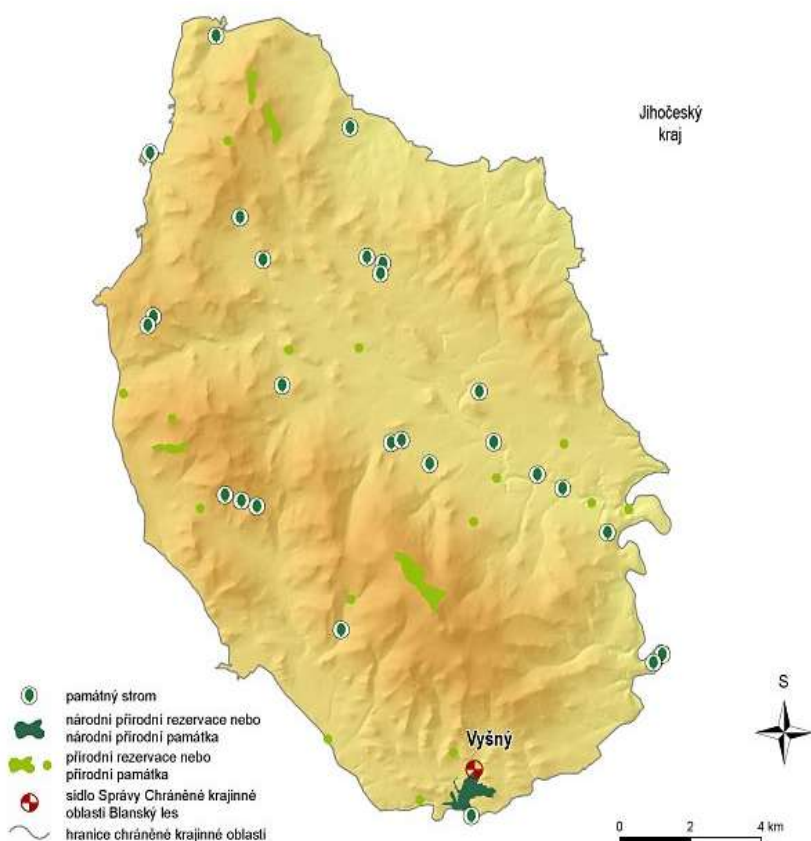

9

5. Přírodu si musíme chránit

Jak již víme, část Českokrumlovska leží v **Chráněné krajinné oblasti Blanský les**.

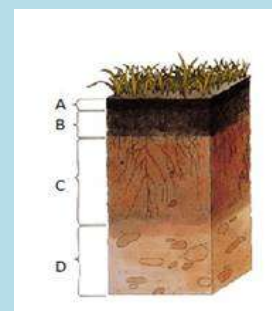
To znamená, že se jedná o *zákonem chráněné území*, které má charakteristickou krajinu, rostlinstvo a živočišstvo.

CHKO = zkratka pro chráněnou krajinnou oblast.

NPR = zkratka pro národní přírodní rezervaci.

Podloží (C) je vrstva, která leží pod nadložím (B) a ornici (A), nad mateční horninou (D).

Součástí **CHKO** je **Národní přírodní rezervace Vyšenské kopce**, která leží v části Českého Krumlova zvané *Vyšný*. Tato **NPR** je chráněna z důvodu výskytu *vzácných druhů rostlin a živočichů*, které zde žijí na *vápencovém podloží*.

Otázky (kapitola 4+5):

Jaká kočkovitá šelma žije v CHKO Blanský les?

Vyjmenuj 5 lesních zvířat, která se běžně v lese vyskytují.

Na jakou rostlinu si musíš dát v lese pozor?

Z čeho je tvořeno podloží v NPR Vyšný?

6. Vybavení aneb kam za poučením i zábavou

V Českokrumlovském okrese najdeme několik desítek *základních i mateřských škol, dvě gymnázia a sedm středních škol.*

Hlavním centrem a nejčastějším cílem *turistů* je **město Český Krumlov**.

Sportovci rádi navštíví *sportovní halu, krytý bruslařský stadión či plavecký bazén*, který nalezneme také ve Větrní.

Za kulturou se můžeme podívat do *divadla, kina* či do některého z *muzeí a galerií umění*.

Nejznámější je ovšem **Otáčivé hlediště v Českém Krumlově**, z něhož pozorujeme divadelní představení přímo pod širým nebem.

Galerie umění je místo pro výstavy uměleckých děl. V Českém Krumlově je to například Egon Schiele Art Centrum pojmenované podle českokrumlovského umělce (na obrázku jeho autoportrét).

V Českém Krumlově jako v jediném městě okresu leží **nemocnice**.

Pokud nevíte, co s volným časem, můžete navštěvovat některý z kroužků, které nabízí *Dům dětí a mládeže* či navštívit *Městskou knihovnu*.

Otázky:

Kam bys zavedl svého kamaráda, kdyby se chtěl podívat na divadelní představení a přitom být venku pod širým nebem?

Byl jsi už někdy v Galerii umění? Znáš nějaké v Českém Krumlově?

Díky svému zachovalému historickému jádru bylo město Český Krumlov zapsáno na seznam světového a kulturního dědictví UNESCO.

7. Hospodářství aneb co se pěstuje, těží a vyrábí

Českokrumlovsko je *hospodářsky nejslabším* okresem v Jihočeském kraji.

Okres je nejvíce zaměřený na **turismus**, takže zde nalezneme množství **ubytovacích a stravovacích zařízení**.

Z **nerostných surovin** se zde těží především **grafit** neboli *tuha*, která se používá například do tužek.

Zemědělská rostlinná výroba produkuje zejména **obiloviny** (*pšenice*) a **pícniny** (*brambory*). V horských oblastech se daří chov **skotu**. Značnou část tvoří **lesní hospodářství**.

Průmysl se soustřeďuje do měst – nejvíce to je **průmysl papíru**, **strojírenství** a **stavebnictví**.

Z **firem** můžeme vyjmenovat:

pivovar Eggenberg, mlékárna Madeta, svářecí technika Fronius, psací potřeby Schwan Stabilo, papírny Větrní.

Nerostné suroviny jsou neživé přírodní, které se používají v průmyslu.

Skot = zemědělský dobytek, neboli tur domácí (samice - kráva, samec - býk, mládě - tele).

Strojírenství se zabývá výrobou strojů a zařízení.

Otázky:

Znáš nějaký další podnik v našem regionu?

Ve Vyšném se dříve těžil vápenec, lom se nyní má stát přírodní památkou.

8. Doprava aneb kudy kam

K dopravě po našem regionu můžeme využít *autobusovou i vlakovou dopravu*, a můžeme jet i autem.

Východní částí okresu – kolem měst Velešín a Kaplice – prochází silnice **E 55**, což je důležitá **spojnice mezi Českou republikou a Rakouskem**.

Silnice I/39 *spojuje krajské město České Budějovice s Českým Krumlovem a vede dál až na Lipno*.

V Českém Krumlově funguje **městská autobusová doprava** – tzv. “okružák”. Z města se autobusem snadno dostanete i do okolních obcí.

Kdo rád jezdí vlakem, může využít jednu ze **tří tratí**, které procházejí tímto regionem.

Trat' 194 vede v trase *České Budějovice – Volary* a projíždí Českým Krumlovem.

Trat' 195 vede z *Rybníka do Lipna nad Vltavou*.

Trat' 196 vede z *Českých Budějovic přes Kaplici na hraniční přechod Horní Dvořiště*. V místě této trati vedla již v polovině 19. století **koněspřežka**, což byla **první železniční dráha** na trase z Českých Budějovic do rakouského Lince.

9. Historie aneb jak žili naši předci

Region Český Krumlov sehrál díky svému *strategickému umístění* mezi **slovanským** a **germánským** světem významnou úlohu v českých dějinách.

Oblast byla osidlována podél toků řek **již před 50 000 lety**, jak dokazují **archeologické** nálezy z **Dobrkovické jeskyně**.

Osídlení **Keltských kmenů** dokládá nález **oppida v Třísově**. Okolo 10. století se zde natrvalo usidlují **Slované**.

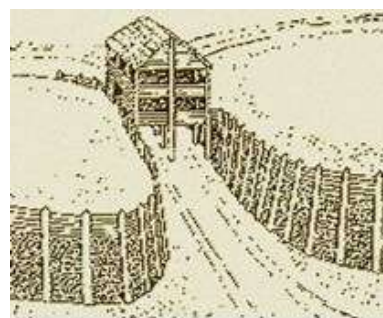
Slované byli etnická jazyková skupina žijící v Evropě od 6.století.

Germáni je označení pro řadu kmenů žijících ve starověku na našem území i v Evropě.

Archeologie je věda, zabývající se minulými lidskými společnostmi na základě nálezů.

Keltové byli velká skupina kmenů, která obývala ve starověku téměř celou Evropu.

Oppidum je keltské opevněné sídliště připomínající město.

Otázky:

Víš, kde se nachází Dobrkovická jeskyně?

Podél čeho sídlili v dřívějších dobách lidé a proč?

Proč se nyní v Čechách nemluví německy (germánským jazykem) ale česky (slovanským jazykem)?

Na počátku **13. století**, kdy už v českých zemích vládli **Přemyslovci**, začali s **kolonizací** nynějšího jihočeského území Vítkovci.

Zakladatel rodu **Vítkovců Vítěk z Prčice** rozdělil rozsáhlé území mezi svých *pět synů*, **Krumlov** připadl *Vítkovi II.* Rodová větev Vítka II. se začala nazývat **Páni z Krumlova** a jejich znakem se stala *zelená pětilistá růže ve stříbrném poli.*

Roku 1302 vymřel rod Pánů z Krumlova a panství zdědili **Rožmberkové**. Jejich **300letá vláda** přinesla Krumlovu přínos hlavně v oblasti umění a

architektury. Posledními vládnoucími Rožmberky byli **Vilém z Rožmberka** a **Petr Vok z Rožmberka**, který Krumlovské panství zadlužil a následně prodal císaři *Rudolfu II.* V **17. století** přechází Krumlov do rodu **Eggenbergů**. Kníže *Jan Kristián I.* barokně upravil zámek a **církevní stavby** ve městě.

Posledním vládnoucím rodem zde byli **Schwarzenbergové**, kteří postavili proslulé barokní **zámecké divadlo**.

Od konce **18. století** přestává být Český Krumlov sídlem panstva.

Přemyslovci byli první český knížecí a královský rod.

Kolonizace je proces, během kterého dochází k osidlování novým druhem, který se zde dosud nevyskytoval.

Církevní stavby jsou kostely, kláštery a kaple.

Otázky:

Jaký rod založil Vítěk z Prčice?

Vyjmenuj panovnické rody vládnoucí na Krumlově.

Co nechali postavit Schwarzenbergové?

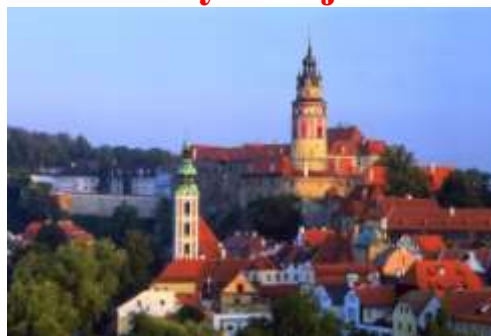
Rozdělování území Vítkem z Prčice zachycuje obraz, který visí na českokrumlovském zámku a nazývá se Dělení růží.

10. Zajímavosti v Českém Krumlově

Státní hrad a zámek Český Krumlov

Rozlehlý komplex *hradu a zámku* je vystavěn na skále, která je obtékána řekou Vltavou. Je **druhým největším areálem po Pražském Hradě**.

Má **5 nádvoří a zámeckou zahradu**.

Na **I.nádvoří**, kterému se říkávalo „*Rejdiště*“, se vchází tzv. *Červenou branou* (A). Původně se jednalo o hospodářský dvůr a proto se tu nachází bývalé hospodářské budovy. Po pravé straně je to *Solnice* – č.p. 57 (B). Nalevo navazuje dlouhá budova – *Sloupová síň*. Dnes se v ní konají výstavy, dříve sloužila jako stáj pro koně. U zámeckých schodů stojí *Staré purkrabství*, kde žil správce hradu.

Obrázek A

Obrázek B

Na **II.nádvoří** kráčíme po mostě pod nímž se nachází **Medvědí příkop**, v němž se chovají *medvědi* už od 16. století. Toto nádvoří je prostorem *Dolního hradu*. Nejstarší částí hradu je tzv. *Hrádek s věží*, který vznikl v období **gotiky** ve 13. století.

Po pravé straně před budovou *Nového purkrabství* vidíme sbírku děl jako památku na Schwarzenberskou **gardu**. Pod touto budovou jsou *sklepy* – **lapidárium** – kde jsou uloženy originály soch jako např. sousoší z kaskádové fontány v zámecké zahradě.

Na **III.** (C) a **IV. nádvoří** (D) se ocitáme v prostoru **Horního hradu**. V těchto budovách jsou zpřístupněny interiéry zámku ve dvou prohlídkových trasách. Můžeme zde vidět **Maškarní sál** (E) s typicky malovanými stěnami od **Josefa Lederera** a také známý **zlatý Eggenberský kočár** (F.). Pod nádvořimi jsou *Václavské sklepy*, v nichž se konají výstavy.

Obrázek C

Obrázek D

Gotika je umělecký sloh, který se projevoval ve středověku (cca od 12. do 16. století).

Garda byl sbor ozbrojených vojáků k ochraně města.

Lapidárium je označení pro místo, kde jsou shromážděny kamenné předměty jako sochy, náhrobky či části staveb.

Obrázek E a F

Na *V. nádvoří* se dostaneme po **Plášťovém mostě** (G), což je stavba stojící na *obloukovitých pilířích*, které podpírají *krytou chodbu* spojující Maškarní sál se **zámeckým divadlem** (H). Toto divadlo je *nejstarší barokní divadlo* na světě s dochovanými sbírkami *kulis, kostýmů a funkční jevištní technikou*.

Obrázek G

Obrázek H

Nedílnou součástí zámku je **zámecká zahrada** založená v 17. století. V zadní části zahrady se nachází *zámecký rybník*. Z dochovaných staveb je zde **Letohrádek Bellarie** (I), jehož interiér vymaloval malíř *František Jakub Prokyš* a před nímž se nachází **Otáčivé hlediště** (J) a dřevěný *Hudební pavilonek*. Součástí zahrady je také **kaskádová fontána** (K).

Obrázek I

Obrázek J

Obrázek K

Otázky a úkoly:

Kolik nádvoří má českokrumlovský hrad a zámek?

K čemu sloužila Solnice?

Jaká zvířata žijí v hradním příkopě?

Co se konávalo v Maškarním sále?

Kde jsou uloženy originály soch z kaskádové fontány?

Byl jsi již na zámku na prohlídce? Co si nejvíce pamatuješ, co se ti líbilo?

Podívej se na plánec hradu a zámku Český Krumlov a pojmenuj jednotlivé části.

Kostel sv. Víta : Kostel je po zámecké věži druhou **významnou dominantou** města. Byl postaven za vlády Rožmberků v 15. století.

Synagoga: Tento **židovský** svatostánek byl postaven v roce 1909. Je velmi *důležitou památkou*, protože velké množství synagog v Čechách bylo zbořeno nacisty za 2. světové války.

Budějovická brána: Budějovická brána je **jediná z 9 městských bran**, která se *dochovala do současnosti*. Z vnější strany působí jako nedobytná hradba, z vnitřní strany je zdobena slunečními hodinami.

Otázky a úkoly:

Vyhledej v encyklopedii nebo na internetu, co je synagoga a čím se liší od kostela.

K čemu sloužila Budějovická brána a ostatní brány?

Náměstí a radnice:

Na náměstí se nachází množství krásných domů s typickými štíty a fasádou. Nejdelší budova na náměstí je radnice, kterou zdobí 4 znaky: rodový znak Eggenbergů a Schwarzenbergů, znak města Český Krumlov a znak země České. V levém horním rohu visí radniční zvon, který sloužil například ke svolávání radních.

Na náměstí se také nachází kašna a morový sloup, který byl postaven jako vzpomínka na mor, který řádil ve městě v roce 1682.

Kaple na Křížové hoře:

Vysoko nad městem se tyčí Křížová hora, na níž stojí kaple. V okolí je 6 zastavení Křížové cesty, kterou vymaloval slavný českokrumlovský malíř František Jakub Prokyš, který zde působil v 18.století.

Židovství neboli judaismus je náboženství židovského národa, který pochází z Izraele v Asii.

Fasáda je vnější část stavby, kterou vidíme. Bývá různě ozdobena různými stavebními prvky.

Křížová cesta je zpodobnění utrpení Ježíše Krista, když šel na horu Kalvárii, kde jej ukřížovali. Celá cesta má 14 zastavení.

Otázky:

Jaké znaky najdeš na budově radnice? Víš, co je na znaku České země?

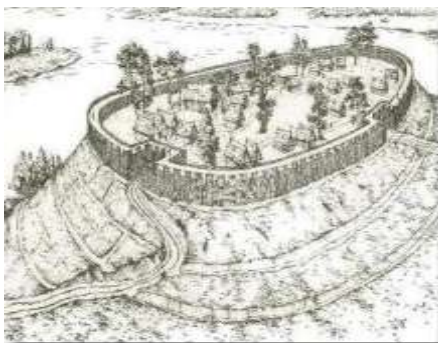
K čemu ještě mohl sloužit zvon upevněný na radnici?

Znáš ještě nějakou stavbu v Českém Krumlově, kterou vymaloval F.J.Prokyš?

11. Zajímavosti v našem regionu

Zlatá Koruna

V této vesničce nedaleko Č.Krumlova se nachází bývalý **cisterciácký klášter**, který založil král **Přemysl Otakar II.** roku **1263**. Kromě vnitřních prostor kláštera můžeme shlédnout i nádherný *trojlodní kostel a klášterní zahradu*.

Keltské oppidum Třisov

Na území našeho regionu v pravěku sídlili **Keltové**. Tento kmen žil v opevněných sídlech zvaných *oppida*, jehož pozůstatky byly nalezeny i v Třisově. V dnešní době zde ale po Keltech nespatříme už nic.

Rožmberk nad Vltavou

Jak už nám napovídá název, tento **hrad** založili **Rožmberkové**, kteří vládli na Českokrumlovském **panství** mezi lety **1302 – 1602**. Jeho poslední majitelé – rod **Buquoyů** – zde zanechali velké **sbírky obrazů, zbraní** a jiných, které můžeme vidět při prohlídce hradu.

Dívčí Kámen

Zříceninu hradu najdeme *na skalním ostrohu* nad Křemžským potokem a řekou Vltavou. Tento **nedobytný hrad** byl velmi brzy opuštěn a začal chátrat. Je to jedna z **největších hradních zřícenin** v Čechách.

Kleť

Kleť je *nejvyšší hora v Chráněné krajinné oblasti*

Blanský les. Na jejím vrcholu se nachází nejstarší

kamenná rozhledna v Čechách, z níž můžeme vidět i Alpy. Těsně pod vrcholkem stojí *Observatoř*. Na Kleť můžeme jít pěšky anebo *lanovkou* z Krásetína.

Koněspřežka

Koněspřežnou dráhu zbudoval v polovině 19. století **František Antonín Gerstner** mezi **Českými**

Budějovicemi a rakouským městem

Lincem. Po této dráze se přepravovala převážně *sůl z Rakouska do Čech*. I v dnešní době se můžeme vydat po stopách koněspřežky a vidět několik zachovalých

můstků a budov souvisejících s dráhou. Na našem území se nachází dvě *muzea koněspřežky* – v Českých Budějovicích a v **Bujanově** nedaleko Českého Krumlova.

Cisterciácký řád je mnišský řád založený již roku 1098. Mniši se řídí podle přísných zásad klášterního života.

Panství = historické slovo, které označuje oblast majetku šlechtického rodu.

Otázky:

Čím se zabývá observatoř na Kleti?

Jak je vysoká hora Kleť?

Co to je oppidum a kdo v nich žil?

Co se přepravovalo koněspřežkou?

V obci Vyšší Brod v našem regionu je klášter, kde dosud funguje

cisterciácký řád.

7.2. Pracovní listy

Pracovní listy slouží k ověření vědomostí nabitých z učebních listů. Jsou v tištěné podobě a nalezneme v nich 15 cvičení k problematice regionu Českokrumlovsko. Cvičení mají různou podobu, najdeme zde úlohy typu spojovaček obrázku s textem, doplňovací cvičení, určení pravdivosti výpovědi, doplňovací cvičení s možnostmi, písmenkové přesmyčky, kresba obrázku, test či jednoduchá slovní odpověď.

Na konci pracovních listů je správné řešení úloh.

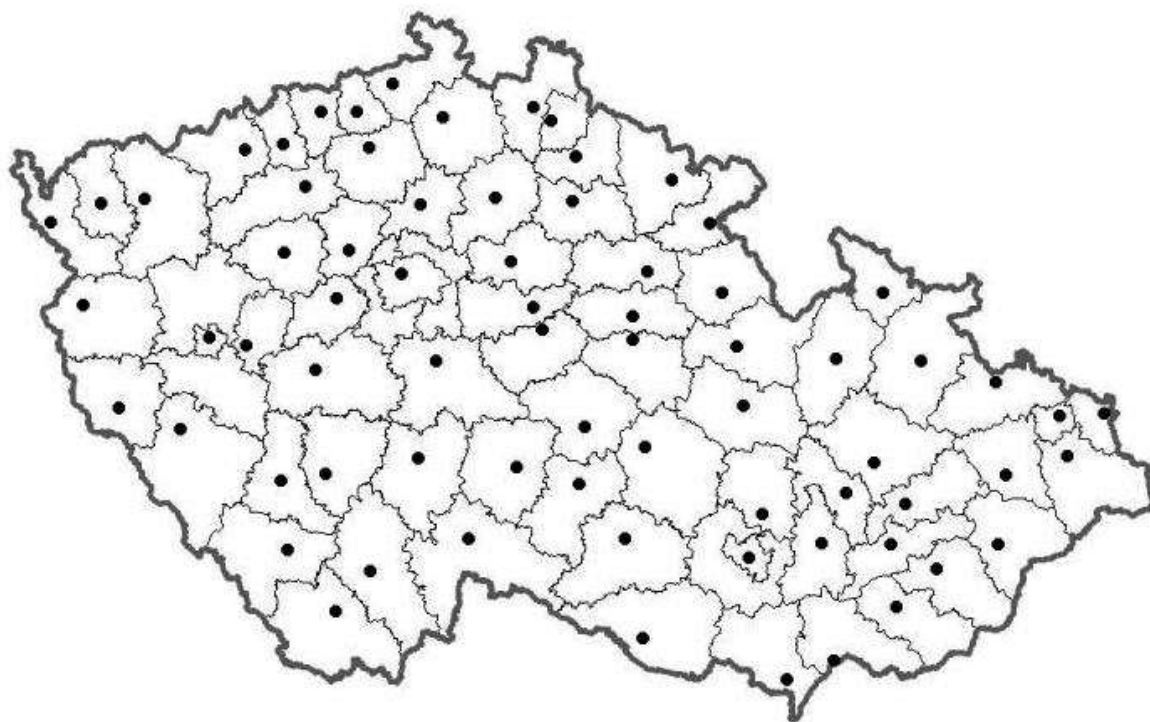
Místo, kde žijeme aneb

Českokrumlovsko

Pracovní listy pro 1.stupeň ZŠ

1) Zakresli do mapy České republiky, kde leží okres Český Krumlov.
Víš, s jakými okresy náš okres sousedí?

2) Vyber vždy jednu správnou odpověď na otázky:

1. V Českém Krumlově žije přibližně:

- a) 61 000 obyvatel
- b) 14 000 obyvatel
- c) 35 000 obyvatel

2. Největším městem v našem regionu je:

- a) Kaplice
- b) Velešín
- c) Český Krumlov

3. Okres Český Krumlov leží v:

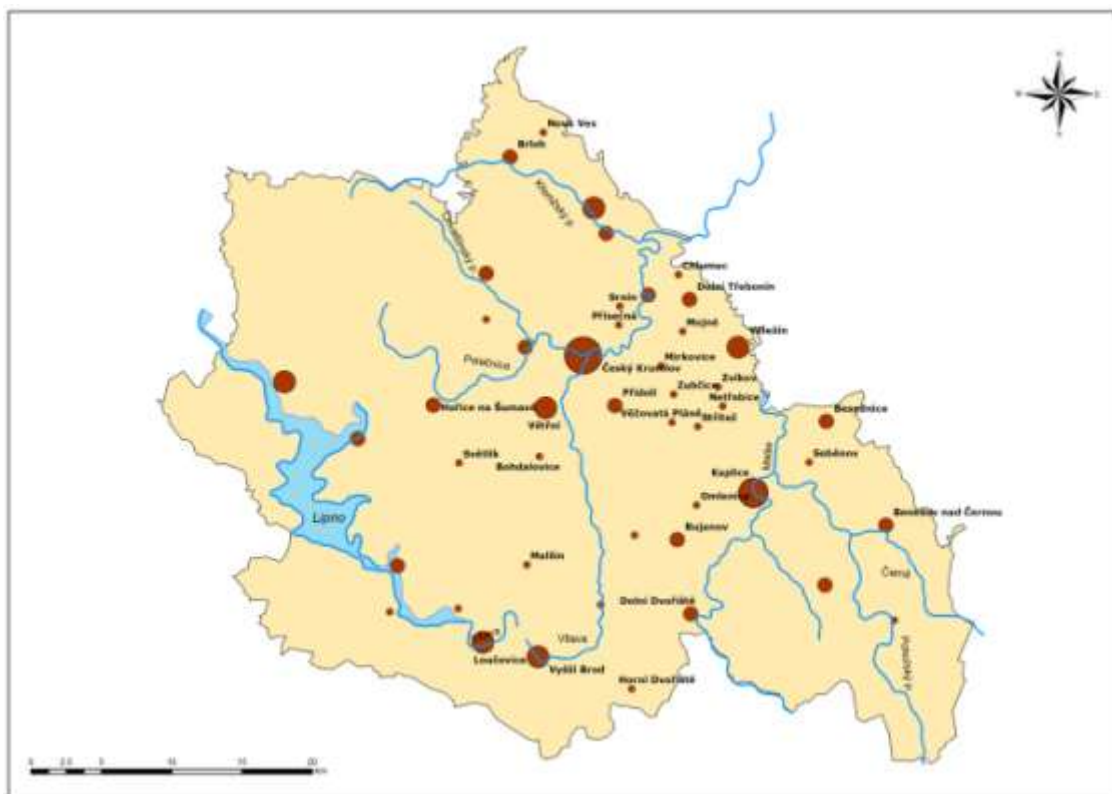
- a) Jihočeském kraji
- b) Českobudějovickém kraji
- c) Jihomoravském kraji

3) Pracuj s mapou:

a) Najdi na mapě obec, ve které bydlíš a zakroužkuj ji.

b) Které vodní toky protékají Českým Krumlovem?

c) Urči, která obec leží: nejseverněji, nejjižněji a nejvýchodněji.

6) V této řadě písmen jsou ukryty názvy tří hor, nacházejících se na Českokrumlovsku. Najdi je a podtrhni.

KLEPPRKLEŤAMALINEKAMENECCELIKOVEKAMENSMSMR
ČINALEK

7) Správně seřad' písmena a zjistíš, co v našem regionu roste. Jedna z rostlin je jedovatá, zakroužkuj ji.

ŘINKAMA NÁVON.....

RANÍV KOO LISTČTYŘÉ

SENVĚKA CHONAVÁ

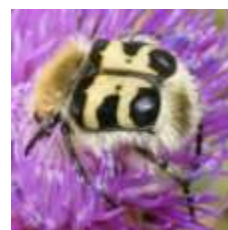
CHAHLUVKA TÁŽLU

8) Spoj obrázky se jmény zvířat.

Holub doupňák

Lejsek malý

Roháček bukový

Zdobenec skvrnitý

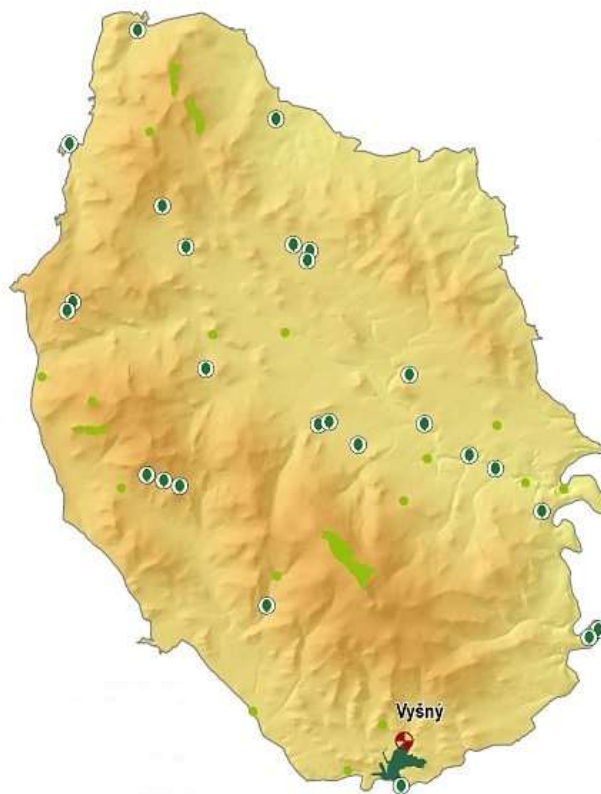

9) V lesích našeho regionu žije kočkovitá šelma. Napiš její jméno a nakresli ji.

10) Pracuj s mapou:

a) Co znázorňuje tato mapa?

b) Vyznač na ní národní přírodní rezervaci, která se zde nachází a napiš její název.

11) Na chráněném území musíme dodržovat určitá pravidla. Podtrhni tvrzení, o kterých si myslíš, že jsou správná. Nesprávná tvrzení škrtni.

Hlasitě křičíme a rušíme živočichy.

Nezahazujeme odpadky.

Trháme vzácné rostliny.

Nerušíme klid a ticho.

Šlapeme mimo vyznačené stezky.

Nenecháváme volně pobíhat psy.

Vyrýváme nápisy do stromů.

Nerozděláváme oheň ani netáboříme v lese.

Kopeme do hub.

12) Dosad' správná slova do vět.

1. V Českém Krumlově se těží _____ v
_____ dole.

2. V horských oblastech se chová _____ z něhož
získáváme _____ a _____.

3. Pro náš okres je typický _____, proto zde
nalezneme mnoho _____ a _____.

turismus
hotelů

tuha (grafit)

skot

grafitovém

mléko

restaurací

maso

13) Na obrázku vidíš zvíře, které hrálo v minulosti důležitou roli v dopravě v našem regionu. Napiš vše, co o tomto druhu dopravy víš.

14) Najdi mezi písmeny název panského rodu, který založil Český Krumlov.

A	V	T	B	K	Ř	Y	N	Ž	Ý	S	D
R	O	Í	R	A	M	E	N	S	K	Ý	L
N	Ř	A	T	P	K	U	F	Š	S	R	G
P	Š	C	E	K	C	Á	T	S	O	P	T
A	V	A	B	I	O	Á	K	L	E	V	Ř
K	Z	M	Ý	P	X	V	D	C	M	B	G
Ů	A	Z	E	V	É	I	C	H	A	O	F
K	O	T	O	P	Í	S	O	I	H	Ž	M

15) Spoj obrázky se správným názvem.

Budějovická brána

hrad Rožmberk nad Vltavou

letohrádek Bellarie

klášter Zlatá Koruna

kostel sv. Víta

zřícenina Dívčí Kámen

Kleť

synagoga

Správné řešení úkolů v pracovních listech:

1) Zakresli do mapy České republiky, kde leží okres Český Krumlov. Víš, s jakými okresy náš okres sousedí?

S okresem Prachatice a okresem České Budějovice.

2) Vyber vždy jednu správnou odpověď na otázku:

2. V Českém Krumlově žije přibližně:

- a) 61 000 obyvatel
- b) 14 000 obyvatel**
- c) 35 000 obyvatel

3. Největším městem v našem regionu je:

- a) Kaplice
- b) Velešín
- c) Český Krumlov**

4. Okres Český Krumlov leží v:

- a) Jihočeském kraji**
- b) Českobudějovickém kraji
- c) Jihomoravském kraji

3) Pracuj s mapou:

4) Doplň věty:

Českokrumlovským protéká nejdelší česká řeka Vltava. Tato řeka tvoří ve městě Českém Krumlově četné meandry. Jejím levým přítokem je říčka Polečnice zvaná též Chvalšinský potok.

Ve vojenském újezdu Boletice leží rybník Olšina. V našem regionu je na řece Vltavě zbudována umělá přehradní nádrž Lipno.

5) Křížovka:

1. Nejdelší česká řeka protékající Českokrumlovskem.
2. Vojenský újezd v našem okrese.
3. Katastrofa způsobená vodou (k ochraně proti ní slouží Lipno)
4. Nachází se v Českém Krumlově spolu s hradem.

5. Druhé největší město v našem regionu.
6. Opak světové strany SEVER.

				1)	V	L	T	A	V	A	
			2)	B	O	L	E	T	I	C	E
	3)	P	O	V	O	D	E	Ň			
			4)	Z	Á	M	E	K			
5)	K	A	P	L	I	C	E				
			6)	J	I	H					

6) V této řadě písmen jsou ukryty názvy tři hor, nacházejících se na Českokrumlovsku. Najdi je a podtrhni.

KLEPPRKLEŤAMALINEKAMENECCELIKOVEKAMENSMSMRČINALEK

7) Správně seřaď písmena a zjistíš, co v našem regionu roste. Jedna z rostlin je jedovatá, zakroužkuj ji.

ŘINKAMA NÁVONmařinka vonná.....

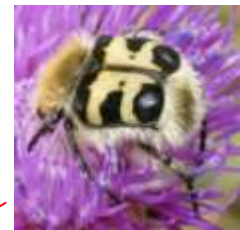
RANÍV KOO LISTČTYŘÉ ...vraní oko čtyřlisté.....

SENVĚKA CHONAVÁvěsenka nachová.....

CHAHLUVKA TÁŽLUhluchavka žlutá.....

8) Spoj obrázky se jmény zvířat.

Holub doupňák

Lejsek malý

Roháček bukový

Zdobenec skvrnitý

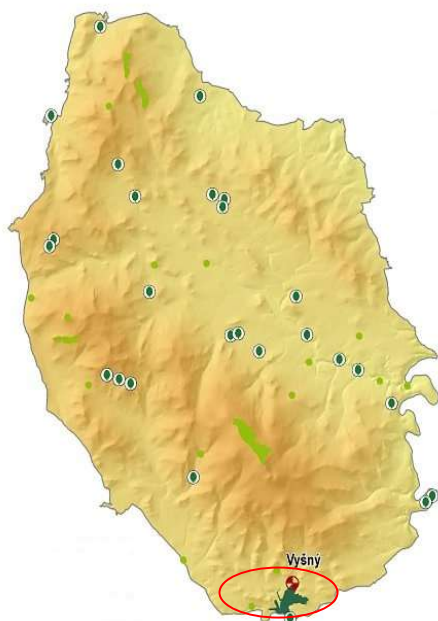
9) V lesích našeho regionu žije kočkovitá šelma. Napiš její jméno a nakresli ji.
Rys ostrovid

10) Práce s mapou 2:

Co znázorňuje tato mapa? **CHKO Blanský les**

Vyznač na ní národní přírodní rezervaci, která se zde nachází a napiš její název.

NPR Vyšenské kopce

11) Na chráněném území musíme dodržovat určitá pravidla. Podtrhni tvrzení, o kterých si myslíš, že jsou správná. Nesprávná tvrzení škrtni.

~~Hlasitě křičíme a rušíme živočichy.~~

Nezahazujeme odpadky.

~~Trháme vzácné rostliny.~~

Nerušíme klid a ticho.

~~Šlapeme mimo vyznačené stezky.~~

Nenecháváme volně pobíhat psy.

~~Vyrýváme nápisy do stromů.~~

Nerozděláváme oheň ani netáboříme v lese.

~~Kopeme do~~

hub.

12) Dosad' správná slova do vět.

1. V Českém Krumlově se těží tuha (grafit) v grafitovém dole.
2. V horských oblastech se chová skot z něhož získáváme mléko a maso.
3. Pro náš okres je typický turismus, proto zde nalezneme mnoho restaurací a hotelů.

13) Na obrázku vidíš zvíře, které hrálo v minulosti důležitou roli v dopravě. Napiš vše, co o tomto druhu dopravy víš.

Kůň - Koněspřežka

- vedla z ČB do rakouského Lince
- sestrojil ji F.A. Gerstner v polovině 19. století
- přepravovala se v ní sůl
- muzeum v Bujanově a ČB
- můstky, přeprážní stanice – Holkov, Rybník

14) Najdi mezi písmeny název panského rodu, který založil Český Krumlov.

A	V	T	B	K	Ř	Y	N	Ž	Ý	S	D
R	O	Í	R	A	M	E	N	S	K	Ý	L
N	Ř	A	T	P	K	U	F	Š	S	R	G
P	Š	C	E	K	C	Á	T	S	O	P	T
A	V	A	B	I	O	Á	K	L	E	V	Ř
K	Z	M	Ý	P	X	V	D	C	M	B	G
Ů	A	Z	E	V	É	I	C	H	A	O	F
K	O	T	O	P	Í	S	O	I	H	Ž	M

15) Spoj obrázky se správným názvem.

Budějovická brána

hrad Rožmberk nad Vltavou

letohrádek Bellarie

klášter Zlatá Koruna

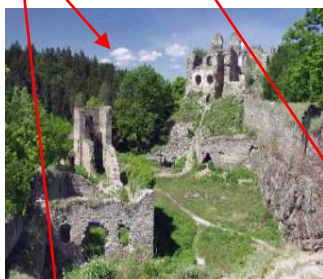

kostel sv. Víta

zřícenina Dívčí Kámen

Kleť

synagoga

7.3. Projekty

7.3.1. Projekt „Vyšenské kopce“

Tento projekt je pojat jako vycházka do přírody s plněním různých úkolů a s navázáním na daná témata ve školní třídě.

Mezipředmětové vztahy: vlastivěda, přírodověda, výtvarná výchova, pracovní činnosti, tělesná výchova, enviromentální výchova

Organizace řízení učební činnosti: Individuální, Skupinová

Organizace prostorová: školní třída, naučná stezka v NPR Vyšenské kopce

Dovednosti: schopnost kooperace ve skupině, vytvoření kladného vztahu k přírodě, nabytí znalostí v oblasti přírodovědy a vlastivědy, prezentace vlastních naučných panelů, schopnost formulace vlastních myšlenek

Časový rozvrh: 1 vyučovací den v terénu, 2 vyučovací hodiny výtvarné výchovy a 1 vyučovací hodina vlastivědy ve škole

Období: polovina dubna až konec června

Cíl: Žák ví, jak se chovat v chráněných oblastech. Umí správně určit druhy rostlin a živočichů typických pro tuto lokalitu. Zná rozdíly mezi živou a neživou přírodou. Umí chodit podle turistických značek.

Značení: turistická značka naučné stezky

Začátek trasy: před Správou CHKO Blanský les ve Vyšném cca 2 km severozápadně od centra Českého Krumlova

Konec trasy: severozápadní okraj Českého Krumlova

Délka trasy: 2 146 m

Naučné panely: 15

Terén trasy: nenáročný terén, mírné výstupy i sestupy, lesní a luční cesty

Dostupnost: pěšky z centra Českého Krumlova cca 1 km do obce Vyšný

Pomůcky: vyučující – kapesní atlas hmyzu, hub, ptáků, savců

ve skupinách - čtvrtka s pevnou podložkou, psací potřeby

Průběh činnosti:

1) Třída je rozdělena do několika skupin po třech žácích. Každá skupina má za úkol vybrat nejdůležitější informace z jedné určité naučné tabule, která jí bude přidělena a ty poté při školní činnosti výtvarně doplnit a vytvořit vlastní naučný panel, který bude prezentován spolužákům v hodině vlastivědy.

2) U určených naučných panelů žáci společně odpovídají na zadané otázky.

3) Hra ve dvojicích „Popisuj a hádej“ u určených stanovišť: zvířena na naučných panelech, nalezené rostliny – známé či určené dle atlasu.

„Popisuj a hádej“: 1. žák si vybere určité zvíře či rostlinu, která je buď na naučném panelu anebo ji vidíme v okolí, popisuje její vzhled, popřípadě vlastnosti, které zná, 2. žák musí správně uhádnout o jakém zvířeti či rostlině hovoří.

Vybrané naučné panely:

Č.1 Desatero návštěvníka

Žáci popíší vyobrazené značky a zopakují si, co nesmí v chráněné oblasti dělat a proč.

Č.4 Společenstva vrbového luhu

Pojmenuj z paměti alespoň jednoho ptáka namalovaného na panelu.

Čím se živí ptáček v pravém horním rohu? (*ledňáček*)

Můžeš některé z těchto ptáků vidět doma u krmítka? (*sýkora modřinka, koňadra*)

Č.6 Brouci

Najdi v atlasu více informací o některém z brouků na panelu a vypiš je na papír.

Projdi se po okolí a zkus najít nějakého brouka.

Č.7 Společenstva skalních výběžků

Je některý z vyobrazených ptáků dravec? (*poštołka obecná*)

Čím se dravci živí?

Č.13 Pastva

Co se děje při pastvě zvířat? (*odběr živin, narušování půdy kopyty – uchycení nových semen, dodávání živin exkrementy*)

Má pastva pozitivní či negativní vliv? (*pozitivní*)

Co budeš dělat, když nebude mít luční porost kdo spást? (*kosit*)

Č.14 Houby

Která z vyobrazených hub je smrtelně jedovatá? (*hřib satan*)

Najdi v atlasu některé z vyjmenovaných jedlých hub.

Č.15 Těžba grafitu

Jaký je jiný název grafitu?

Jaké je použití grafitu?

7.3.2. Projekt „Naše město Český Krumlov“

Projekt je určený pro žáky 1.stupně základní školy. Žáci mají možnost získat vědomosti o místě svého bydliště či své školy. Prohlubují si vztah k vlasti a k domovu. Uvědomují si hodnotu historických památek svého regionu a naučí se úctě k nim.

Mezipředmětové vztahy: vlastivěda, výtvarná výchova, pracovní činnosti, informační a komunikační technologie, hudební výchova

Klíčové kompetence:

- 1) Kompetence sociální a personální: spolupracuje ve skupině, podílí se na vytváření pravidel týmové práce, pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce.
- 2) Kompetence k řešení problémů: samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby k řešení, při řešení postupů užívá empirické, logické a matematické postupy.
- 3) Kompetence k učení: vyhledává a třídí informace na základě jejich pochopení, efektivně je využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě.

Organizace řízení učební činnosti: Frontální, Individuální, Skupinová

Organizace prostorová: školní třída, muzeum, hrad a zámek, centrum města Č.Krumlov

Dovednosti: získávání a zpracovávání informací, spolupráce, komunikace, organizace, hodnocení

Časový rozvrh: ½ roku

Cíl: Žák se orientuje v místě školy a svého bydliště. Popíše mapku historického centra města. Poznává a umí najít nejdůležitější turistické cíle ve městě.

1.část

Období: zimní měsíce

Délka trvání: 1-2 dny

1) Regionální muzeum v Českém Krumlově

1 vyučovací den

- prohlídka stálé expozice historie Českokrumlovska od pravěku do konce 19. století s programem (zajišťuje muzeum)
- tvorba školní nástěnky ze získaných informací

2) Tvorba modelu města Český Krumlov

3-4 vyučovací hodiny, Pracovní činnosti

- jako inspirace poslouží keramický model z muzea (jeho prohlédnutí + fotografie)
- důležité body na modelu: zámek s věží, řeka, radnice + instituce, které jsou v každém městě: nemocnice, policie, obchod, pošta, hasiči, nádraží (nemusí odpovídat skutečné poloze ve městě - záleží na fantazii dětí)

Pomůcky:

1.fáze: krabice, krabičky, roličky od toaletního papíru, sádra, sádrové obvazy, papírové kapesníčky

2.fáze: krepové papíry, lepidlo, vodové barvy, tempéry, tuž

2.část

Období: kromě zimních měsíců, za příznivého počasí

Délka trvání: 1 – 2 dny

1) Prohlídka hradu a zámku a zámecké zahrady

1 vyučovací den

- I. prohlídková trasa + Zámecké divadlo

2) Pracovní listy

1 vyučovací hodina, Vlastivěda/Prvouka

- vyplňování pracovních listů týkajících se zámku

Pomůcky: encyklopedie, příručky, internet

3) Kresba šatů zámeckých dam a pánů

1-2 vyučovací hodiny, Výtvarná výchova

- jako inspirace poslouží prohlídka zákulisí v Zámeckém divadle a fotografie ze Slavností pětilisté růže v Českém Krumlově

3.část

Období: kromě zimních měsíců za příznivého počasí

Délka trvání: 1 - 2 dny

1) Historické památky v Českém Krumlově aneb Znáš své město?

1 vyučovací den

skupiny po třech

Pomůcky: obrázky částí známých budov v Českém Krumlově (arkýř u Kaplanky, zámecká věž, sgrafito, sluneční hodiny na Budějovické bráně, kašna na náměstí, erby z radnice...)

- trasa vedoucí kolem všech budov, které jsou na obrázcích, zastavení u dané budovy, učitel přednáší výklad a dítě, které má kartičku s částí dané budovy se musí přihlásit

2) Pověsti

1 vyučovací hodina, Čtení

- v kroužku četba pověsti z knihy POVĚSTI ČESKOKRUMLOVSKA A KAPLICKA (Cífková, Pecka 1969) – O založení Českého Krumlova

- definice pověsti, její typické znaky

- tvořivé psaní – pokus o vlastní tvorbu pověsti

3) Vltava

1 vyučovací hodina, Hudební výchova/ Vlastivěda

- poslech skladby B. Smetany z cyklu Má vlast

- práce s mapou ČR: kde pramení Vltava, kudy protéká, kam se vlévá

- samostatná práce: zjistit vše o Vltavě (internet)

7.3.3. Projekt „Cestovní kancelář KRUMLOŠ“

Tento projekt je určený pro žáky 4. a 5. ročníku. Žáci mají možnost využít získané vědomosti a dovednosti v praxi. Projekt má základ ve vlastních zkušenostech dětí, jeho prostřednictvím si žáci mohou uvědomit vztah k místu svého bydliště a jeho bezprostřednímu okolí.

Mezipředmětové vztahy: vlastivěda, český jazyk, výtvarná výchova, matematika, dramatická výchova, informační a komunikační technologie

Očekávané výstupy:

- vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí
- určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu
- pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy

Organizace řízení učební činnosti: Frontální, Individuální, Skupinová

Organizace prostorová: infocentrum, školní třída

Dovednosti: získávání a zpracovávání informací, spolupráce, komunikace, organizace, hodnocení

Cíl: Sestavit nabídkový katalog pro zájezd či zájezdy po Českokrumlovském regionu, stanovit cenu zájezdu, sestavit vhodný program, správným a důvěryhodným vystupováním před ostatními žáky získat klienty pro svůj zájezd.

Časový rozvrh: K úplné realizaci potřebujeme zhruba 10 vyučovacích hodin nejlépe v podobě „dvouhodinovek“.

Pomůcky: katalogy cestovních kanceláří, propagační materiály získané v infocentru, mapy jižních Čech, mapy ČR, mapky Českého Krumlova, čtvrtky A3, výtvarné potřeby, učebnice vlastivědy, encyklopedie, literatura o našem regionu: průvodce, příručky, naučná literatura, internetové stránky různých cestovních kanceláří a informační weby lokalit našeho regionu, vlastní listy z vlastivědného portfolia.

Průběh:

- 1) Prvním krokem tohoto projektu je návštěva Infocentra Český Krumlov za účelem získání vědomostí o druhu služeb v tomto regionu jako jsou např. ubytování, gastronomie, prohlídky, kulturní akce, volnočasové aktivity, různé bonusové karty atd.
- 2) Další fáze se již koná ve školní třídě. Slouží k utřídění získaných informací a propagačních materiálů. Jsou určena pravidla tvorby nabídkového katalogu – co vše musí obsahovat, co nemusí ale může atp.
- 3) Nyní dostanou žáci prostor k samostatné a skupinové práci, kdy učitel bude průběžně kontrolovat postup a pokroky ve tvorbě.

Zájezd musí obsahovat: zemi, lokalitu, místo, typ zájezdu (pobytový, poznávací), typ stravy (snídaně, polopenze, plná penze), typ ubytování, druh dopravy, délku, termíny, zajímavosti okolí, druhy výletů, ceny, obrázky, fotografie

8. ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo vytvoření didaktických materiálů pro žáky 1.stupně základní školy (učebních listů, pracovních listů a návrhy projektů) pro výuku tématu místního regionu ve vlastivědě. Práce se konkrétně zabývala regionem Českokrumlovska. Nejprve bylo nutné zjistit podmínky a postupy výuky tohoto tématu na místních školách. Dále bylo nutné vypracovat kompletní vlastivědnou charakteristiku tohoto území, která reflektuje požadavky Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. V charakteristice jsem vymezila polohu řešeného území, popsala jednotlivé fyzicko-geografické a sociálně-ekonomické složky, zabývala se popisem historického vývoje daného území a především historickými a přírodními zajímavostmi regionu.

Domnívám se, že hlavní cíl diplomové práce jsem splnila a vznikl tak funkční soubor doplňkových materiálů pro výuku vlastivědy místního regionu. Věřím, že vytvořené materiály najdou své uplatnění v hodinách vlastivědy ve školách zde, v Českém Krumlově a okolí, anebo je v budoucnu využiji při své vlastní pedagogické činnosti.

9. SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ

- Andreska, J.a kol.(2005): Příroda a historie hory Kletě. SCHKO Blanský les, České Budějovice.
- Augusta, P., Honzák, F., Nídllová, A.(1994): Pracovní sešit k vlastivědě pro 4. ročník. Práce, Praha.
- Augusta, P., Honzák, F.(1994): Vlastivěda 4 pro 4.ročník. Práce, Praha.
- Augusta, P.(1994): Prvouka 3 Druhý díl. Alter, Praha.
- Augusta, P.(1994): Prvouka 3 První díl. Alter, Praha.
- Augustin, J.(2001): Velká encyklopedie měst a obcí. Arbor, Sokolov.
- Baťková, B.(1994): Prvouka pro 3.ročník I.díl. Prodos, Olomouc.
- Bělohlav, J.(1912): Vlastivědný sborník Český Krumlov. Knihotiskárna Práva Lidu, Praha.
- Bloudková, M.,Dvořák, D.,Chalupa, P.(2002): Pracovní sešit k učebnici vlastivěda pro 5.ročník základní školy. SPN, Praha.
- Borecký, D.a kol.(2002): Vlastivěda pro 4.ročník základní školy. SPN, Praha.
- Braunová, H.(1992): Šumavské pověsti. Městský úřad Český Krumlov.
- Braunová, H.(2000): Českokrumlovské domy vyprávějí. Kopp, České Budějovice.
- Braunová, H.(2002): Českokrumlovské tajemno. Kopp, České Budějovice.
- Březan, V.(1985): Životy posledních Rožmberků 1.a 2.díl. Nakladatelství Svoboda, Praha.
- Bůžek, V.a kol.(1995): Baroko v Českém Krumlově. Carpio, Třeboň.
- Bůžek, V.a kol.(1998): Českokrumlovsko v době jagellonské 1470 – 1526. Státní okresní archiv Český Krumlov.
- Cífková, S.(1969): Pověsti Českokrumlovska a Kaplicka. Odbor školství ONV, Český Krumlov.
- Cífková, S.a kol.(1984): Jihočeská vlastivěda – Literatura a divadlo. Jihočeské nakladatelství, České Budějovice.
- Culek, M.a kol.(1996): Biogeografické členění České republiky. Enigma, Praha.
- Čapka, F.(1996): Vlastivěda – Obrazy z novějších českých dějin. Alter, Praha.
- Černíková, V., Joklová, J.(1997): Prvouka pro 2.ročník - příručka pro učitele. Prodos, Olomouc.
- Českokrumlovsko, Novohradské hory – turistický průvodce (2004). Kartografie Praha.
- Danielovská, V., Tupý, K.(1992): Prvouka pro 3.ročník základní školy 1.díl - Obec a okolí. Fortuna, Praha.
- Danielovská, V., Tupý, K.(1993): Prvouka pro 3.ročník základní školy 2.díl - Živá a neživá příroda. Fortuna, Praha.
- Danielovská, V., Tupý, K.(1993): Vlastivěda pro 4.ročník základní školy. Fortuna, Praha.
- Danielovská, V.(1995): Česká republika - Cvičebnice k Vlastivědě pro 4.ročník ZŠ. Pansofia, Praha.
- Danihelková, H.a kol.(1997): Prvouka pro 1.ročník základního školství. Prodos, Olomouc.
- Danihelková, H.a kol.(2004): Prvouka 2. Prodos, Olomouc.
- Děták, J.(1959): Českokrumlovsko – oblastní turistický průvodce. Sportovní a turistické nakladatelství Praha.
- Doležalová, J.(2003): Tajemné stezky - Jižní Čechy. Regia, Praha.
- Dušková, H.(2009): Žijí mezi námi – Osobnosti Českého Krumlova.

- Nakladatelství Růže, Český Krumlov.
- Dvořák, F., Mencl, V.(1948): Český Krumlov: jeho život a umělecký růst. Pražské nakladatelství V.Poláčka, Praha.
- Erhartovi, M.a J.(?): Krásy jižních Čech. Vydavatel'stvo Osveta, Martin.
- Erhartovi, M.a J.(1973): Šumava. Olympia, Praha.
- Erhartovi, V.,M.a J.(1959): Krásy jižních Čech – Krumlovsko. Sportovní a turistické nakladatelství, Praha.
- Flašková, Z.(2002): Český Krumlov – historická část města, hrad a zámek. Vydavatelství Unios, Český Krumlov.
- Fröhlich, J.(1990): Archeologické toulky po jižních Čechách. Jihočeské nakladatelství Růže, Vimperk.
- Harna, J.a kol.(1996): Vlastivěda – Obrazy ze starších českých dějin. Alter, Praha.
- Historický atlas měst České republiky – svazek č.11 Český Krumlov (2003). Historický ústav Akademie věd ČR, Praha.
- Hronek, M.,Konečná, L.(1993): Vlastivěda pro 4.ročník. Prodos, Olomouc.
- Hronek, M.(1996): Vlastivěda 4, Prodos, Olomouc.
- Chábera, S.(1982): Geologické zajímavosti Jižních Čech. Jihočeské nakladatelství, České Budějovice.
- Chábera, S.(1998): Fyzický zeměpis Jižních Čech. JU České Budějovice.
- Chábera, S.a kol.(1987): Příroda na Šumavě. Jihočeská nakladatelství, České Budějovice.
- Chalupa, J.(2000): Prvouka 1 aneb jak to bylo s Matýskem a Klárkou. Scientia, Praha.
- Chalupa, J.(2000): Prvouka 2 aneb jak Matěj s Klárkou chodili do 2.třídy. Scientia, Praha.
- Chalupa, J.(2004): Prvouka 3 aneb jak Matěj s Klárkou letěli balónem. Scientia, Praha.
- Chalupa, P.(1996): Vlastivěda pro 4.-5.ročník - Naše vlast. Alter, Praha.
- Chalupa, P.(1996): Vlastivěda pro 4.-5.ročník - Putování po Evropě. Alter, Praha.
- Chalupa, P.(1996): Vlastivěda pro 5.ročník - Putování po České republice. Alter, Praha.
- Karpaš, R.,Záloha, J.(2001): Album starých pohlednic.Nakladatelství 555, Liberec.
- Konečná, L.(1992): Prvouka 1 - Pracovní sešit k vyučování prvouky pro 1.ročník ZŠ. Prodos, Olomouc.
- Konečná, L.(1993): Prvouka pro 2.ročník ZŠ - příručka pro učitele. Prodos, Olomouc.
- Konečná, L.(1993): Prvouka pro 2.ročník ZŠ. Prodos, Olomouc.
- Kožík, F.(1995): Třetí noc. Naše vojsko, Praha.
- Krnínský, J.M.(2001): Krumlovské eskapády. Dominium, Velešín.
- Krnínský, J.M.a kol./Jihočeský klub Obce spisovatelů/(2002): Měsíc ve dne – Povídky z jihu Čech. Carpio, Třeboň.
- Krojzlová, H.(1993): Prvouka pro 1.ročník základní školy. Fortuna, Praha.
- Krojzlová, H.(1995): Prvouka pro 2.ročník základní školy 1.část. Fortuna, Praha.
- Krojzlová, H.(1995): Prvouka pro 2.ročník základní školy 2.část. Fortuna, Praha.
- Kubíková, A.a kol.(2003): Českokrumlovsko 1620 – 1850. Státní oblastní archiv Třeboň.
- Kučera, S., Urban, F.(1972): Chráněná území okresu Český Krumlov. České Budějovice.
- Kuklík, K., Kuklík, P.(1992): Český Krumlov. ČSTK Pressfoto, Praha.

- Kuthan, J.(1974): Jižní Čechy. Orbis, Praha.
- Mandelová, H.(2008): Moje vlast je v Evropě, Dialog Liberec.
- Matušková, A.(1993): Cvičení z didaktiky vlastivědy I.díl. Pedagogická fakulta Západočeské univerzity, Plzeň.
- Matušková, A.(1993): Cvičení z didaktiky vlastivědy II.díl. Pedagogická fakulta Západočeské univerzity, Plzeň.
- Matušková, A.(1998): Cvičení z didaktiky vlastivědy. Vydavatelství Západočeské univerzity, Plzeň.
- Menclová, D.(1972): České hrady 1.a 2.díl. Odeon, Praha.
- Michálek, J., Zavřel, P.(1996): Archeologické nemovité památky v okrese Český Krumlov. Jihočeské muzeum České Budějovice.
- Mladá, J., Podroužek, L.(1999): Prvouka pro 3.ročník základní školy. SPN, Praha.
- Mladá, J., Podroužek, L.(2001): Pracovní sešit k učebnici prvouka pro 2.ročník základní školy. SPN, Praha.
- Mladá, J., Podroužek, L.(2001): Prvouka pro 2.ročník základní školy. SPN, Praha.
- Mladá, J., Podroužek, L.(2002): Prvouka pro 1.ročník základní školy. SPN, Praha.
- Mladá, J., Podroužek, L.(2003): Pracovní sešit k učebnici prvouka pro 3.ročník základní školy. SPN, Praha.
- Mladá, J., Podroužek, L.(2004): Pracovní sešit k učebnici prvouka pro 1.ročník základní školy. SPN, Praha.
- Müller, J.(1992): Český Krumlov. ČSTK Pressfoto, Praha.
- Němec, B.(2001): Rožmbekové – Životopisná encyklopedie panského rodu. Veduta, České Budějovice.
- Nešpor, R.(?): Český Krumlov – Alternativní průvodce městem z doby Rožmbeků. Tiskárna Vyšehrad, Český Krumlov.
- Neubert, K., Royt, J.(1990): Poklady minulosti – umělecké a historické památky Československa. Odeon, Praha.
- Pavelec, P.(2001): Český Krumlov – kouzelné město uprostřed Evropy. Vydavatelství Josef Posekaný, České Budějovice.
- Plicka, K.(1974): Československo. Orbis, Praha.
- Podhola, R.(2003): Výlety za zajímavostmi Českokrumlovsko. R.Podhola vlastním nákladem, Český Krumlov.
- Podhorský, M.(2005): Jihočeský kraj – Českokrumlovsko. Freytag & Berndt.
- Rezutková, H.(2003): Prvouka pro 1.ročník základních a obecných škol - Cestička do školy I. Alter, Praha.
- Rezutková, H.(2003): Prvouka pro 1.ročník základních a obecných škol - Cestička do školy II. Alter, Praha.
- Rezutková, H.(2004): Prvouka pro 2.ročník ZŠ - Svět okolo nás I. Alter, Praha.
- Rezutková, H.(2004): Prvouka pro 2.ročník ZŠ - Svět okolo nás II. Alter, Praha.
- Růžková, J., Škrabal, J.(2006): Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, Český statistický úřad, Praha.
- Smolík, J.(1999): Bílá Paní Perchta z Rožmbek. Rožmbek.
- Stehlík, L., Marco, J.(1972): Jihočeským krajem. ČSTK Pressfoto, Praha.
- Šamánková, E., Vondra, J.(1961): Český Krumlov – Městská památková rezervace, státní zámek a památky okolí. Sportovní a turistické nakladatelství, Praha.
- Šimíčková, H.a kol.(2002): Prvouka pro 3.ročník základního školství. Prodos, Olomouc.
- Šimíčková, H.a kol.(2004): Prvouka pro 3.ročník základního školství - pracovní sešit. Prodos, Olomouc.
- Štiková, V., Tabarková, J.(2003): Vlastivěda 4 – Poznáváme naši vlast, Nová

škola, Brno.

Terš, A.(1965): Český Krumlov – Klet'. Krajská stanice mladých turistů, České Budějovice.

Tůma, M.(2007): Příběh Maškarního sálu ze zámku v Českém Krumlově.Nakladatelství Fotomida, České Budějovice.

Veselý, K.(1971): Curriculum vitae jednoho památného domu v Českém Krumlově: historie bývalé jezuitské koleje, pak kasáren a naposledy hotelu „ u Růže“ v Horní ulici. TJ Start, Český Krumlov.

Vyskočilová, E.a kol.(1993): Vlastivěda pro 4.ročník obecné školy - Poznáváme svět kolem nás. Portál, Praha.

Záloha, J.(1972): Český Krumlov. MNV, Český Krumlov.

Záloha, J.(1982): Státní zámek Český Krumlov. Tisková, ediční a propagační služba místního hospodářství, Praha.

Zwiefelhoferová, Z.(2009): Celý život s divadlem – Antonín Zwiefelhofer, Český Krumlov.

Tříška, K.a kol.(1986): Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku – Jižní Čechy. Nakladatelství Svoboda, Praha.

http://www.trasovnik.cz	Všeobecný turistický průvodce po ČR
http://www.ckrumlov.cz	Město Český Krumlov
http://www.isumava.cz	Oficiální rozcestník cestovního ruchu regionu Šumava
http://www.jiznicechy.org	Informační systém cestovního ruchu Jihočeského kraje
http://www.risy.cz	Regionální informační servis
http://www.zemepis.com	Geografický server
http://www.wikipedia.org	Otevřená internetová encyklopedie
http://www.geologicke-mapy.cz	Geologický server
http://www.statnisprava.cz	Informační server státní správy
http://www.czso.cz	Český statistický úřad
http://www.msmt.cz	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
http://www.blanskyles.nature.cz	Chráněná krajinná oblast Blanský les
http://www.ochranaprirody.cz	CHKO a NP v ČR
http://www.bcb.cz/dieceze	Českobudějovické diecéze
http://www.kamen-ck.cz	Kamenolomy Český Krumlov
http://www.zidovskepamatky.unas.cz	Židovské památky v ČR
http://www.kajov.eu	Oficiální stránky obce Kájov
http://www.bujanov.cz	Oficiální stránky obce Bujanov
http://www.hrad-rozemberk.eu	Oficiální stránky hradu Rožmberk

<http://www.klaster-zlatakoruna.eu>

<http://www.klastervyssibrod.cz>

<http://www.cervenydvor.cz>

<http://www.divcikamen.cz>

Oficiální stránky kláštera Zlatá Koruna

Oficiální stránky kláštera Vyšší Brod

Oficiální stránky Červeného dvora

Oficiální stránky zříceniny Dívčí Kámen